

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

VAD ÄR TRO UTAN GÄRNINGAR?

En kvalitativ studie om ett frikyrkosamfunds sociala arbete i det sociala arbetets fält

SQ4562, Vetenskapligt arbete i socialt arbete, 15 hp

Scientific Work in Social Work, 15 higher education credits

Kandidatnivå

Termin: VT2020

Författare: Felicia Bäckrud & Sofia Hedén

Handledare: Ulf Borelius

Antal ord: 16 441

Abstract

Title: What is faith without action? A qualitative study of social work in one denomination of the free churches in the field of social work. [*Vad är tro utan gärningar? En kvalitativ studie om ett frikyrkosamfunds sociala arbete i det sociala arbetets fält.*]

Authors: Felicia Bäckrud & Sofia Hedén

Supervisor: Ulf Borelius

The aim of this study is to analyze how persons who are involved in social work in one denomination of the free church's motivate their own and their own church's involvement in the work, and how they view their own church's relationships with other actors in the field of social work and the importance of the work for the identity. We conducted six semi-structured interviews with people involved in social work of the church. The material in this study is based on previous research about the Swedish church and social work. The result of this study shows that the identity of the church is linked to its distinctive character, which is based on the spiritual aspect, its openness and their resources of volunteers. The study also shows that there is a contest of legitimacy and recognition in the field of social work. Due to the church's Christian profiling they experience difficulty in gaining symbolic capital, which on the contrary is seen as an emblem within the church. Based on the empirical material the church also perceives itself as a complement with a lack of entrances, which results in a desire for the public sector to be more open to differences and cooperation.

Keywords: Frikyrka, socialt arbete, kapital, fält, identitet

Innehållsförteckning

Förord	5
1. Introduktion	6
1.1 Inledning och problemformulering	6
1.2 Syfte och frågeställningar	7
1.3 Avgränsning	8
1.4 Studiens relevans för det sociala arbetet	8
2. Bakgrund	10
2.1 Socialt arbete i det svenska samhället	10
2.1.1 <i>Det sociala arbetets moderna historia i Sverige</i>	10
2.1.2 <i>Välfärdssamhällets framväxt</i>	11
2.2 Frikyrkan i Sverige	13
3. Tidigare forskning	15
3.1 Kristen tro och socialpolitik	15
3.2 Kyrkan och välfärdssamhället	17
4. Teoretiska utgångspunkter	19
4.1 Organisationsidentitet	19
4.1.1 <i>Kyrkosynsargumentet och det kristologiska argumentet</i>	20
4.2 Fält och symboliskt kapital	21
4.2.1 <i>Fält</i>	21
4.2.2 <i>Symboliskt kapital</i>	22
4.3 Diakonins roll gentemot den offentliga sektorn	23
5. Metod och metodologiska överväganden	25
5.1 Val av metod	25

5.2 Urvalsprocess	26
5.3 Genomförande av intervjustudien	26
5.4 Bearbetning av intervjun	27
5.5 Analysmetod	28
5.6 Studiens tillförlitlighet	29
5.7 Forskningsetiska överväganden	30
5.8 Förförståelse	31
5.9 Arbetsfördelning	32
6. Resultat och analys	33
6.1 Identitet	33
6.1.1 "Vad är tro utan gärningar?"	33
6.1.2 Frivillighet som grund	38
6.2 Kristen profil som en resurs	41
6.3 Kyrkan som ett komplement	48
7. Slutdiskussion	53
8. Referenslista	56
Bilaga 1: Informationsbrev	60
Bilaga 2: Intervjuguide	62
Bilaga 3: Samtyckesblankett	64

Förord

Vi vill börja med att rikta ett stort tack till vår handledare Ulf Borelius. Din vägledning och ditt engagemang har varit till stor hjälp. Tack för all hjälp med Bourdieu. Trots stundtals dålig internetuppkoppling har även handledningstillfällena tillfört skratt och glädje i vår skrivprocess.

Vi vill också rikta ett stort tack till de som har ställt upp för intervju. Vi är tacksamma för att vi har fått ta del av era livshistorier, erfarenheter och ert engagemang för socialt arbete.

Tack också till Junia för att du bidragit med mycket glädje i vår skrivprocess.

Tack Sofia för att du har gjort de här veckorna fantastiskt roliga. Tack för alla otaliga mängder koppar kaffe med iKaffe och för att du inte har sett några problem med att ha med Junia när vi skrivit. Tack till Felicia för att jag fick dela denna resan med att producera en färdig studie med just dig. Tack för ditt tålamod, din ihärdighet och för att vi tillsammans blir ett perfekt team!

1. Introduktion

1.1 Inledning och problemformulering

“Diakoni är uppdraget till kyrkan grundad i Kristi kärlek, att genom delaktighet, respekt och ömsesidig solidaritet möta varandra i utsatta livssituationer.” Så definierar Sveriges kristna råd (2020), ett samarbetsorgan för 26 kyrkor i Sverige, innehållet i kyrkans diakonala arbete. Begreppet diakoni utgörs av en kristen grund och kan liknas med det som i dagligt tal kallas för socialt arbete (ibid.). Diakonalt socialt arbete bör enligt Eva Jeppsson Grassman (2001) därmed ses som en naturlig del av ämnet socialt arbete.

Vad innebär då definitionen av socialt arbete? Nationalencyklopedin (2020) definierar socialt arbete som en “organiserad verksamhet som med fokus på svaga samhällskategorier har till syfte att förhindra att samhällsförändringar och andra förhållanden får förtryckande eller på andra sätt problemskapande sociala eller psykosociala konsekvenser för grupper eller individer.” En snävare definition av socialt arbete kan innebära en skildring av en viss människosyn i mötet mellan hjälparen och hjälptagaren (Meeuwisse & Swärd 2006). Detta synsättet har enligt Anna Meeuwisse & Hans Swärd (ibid.) sitt ursprung i Bibeln genom de verser som handlar om att ta hand om sin broder, vilket exemplifieras genom berättelsen om den barmhärtige samariten i Lukasevangeliet. Det faktum att det inte existerar någon entydig definition menar Bengt Börjesson (2008) inte spelar någon roll utan att det finns ett värde i att definitionen skiftar och är öppet för tolkningar. Denna öppenhet visar på att socialt arbete inte är ett slutet kunskapsfält, vilket därmed gör att svaret på vad som definierar socialt arbete skiftar beroende på vem som tillfrågas (ibid.).

I vår tid ses det sociala arbetet i Sverige mångt och mycket som en självklar del av den offentliga sektorns ansvarsområde (Jeppsson Grassman 2001). Fram till 1800-talets mitt hade kyrkan det övervägande ansvaret för det sociala arbetet, vilket vittnar om att kyrkans sociala arbete varit ett grundläggande fundament i den svenska välfärden (Engel 2006).

Idag utgör kyrkan en del av civilsamhället tillsammans med andra frivilligorganisationer (Börjesson 2008). Termen civilsamhälle används till största del som ett samlingsbegrepp som åsyftar en mångfald av frivilliga aktörer, vilka särskiljer sig från den offentliga sektorn (Linde

& Scaramuzzino 2017). Två stora aktörer i civilsamhället är även organisationerna Röda Korset och Stadsmissionen, vilka har ett nära samarbete med den offentliga sektorn (Turunen & Weinryb 2017). Några utmärkande drag för civilsamhället är dess frivilliga engagemang och solidariska verksamheter som syftar till att hjälpa utsatta människor (Börjesson 2008). Kyrkans och andra frivilligorganisationers fokus på att göra samhällsnytta framför vinstintresse innebär att de tillhör samhällets "sociala ekonomi" (Linde & Scaramuzzino 2017). Inom kyrkan organiseras det sociala arbetet till viss del olika beroende på samfund där exempelvis Svenska kyrkan lägger en stor vikt vid diakonyrket medan fria samfund i större mån framhäver det frivilliga arbetet (Jeppsson Grassman 2001). Specifika sociala verksamheter som generellt förknippas med kyrkan kan vara besöksverksamhet, själavård, lägerverksamhet, kaféverksamhet och missbruksvård (ibid.).

Enligt Börjesson (2008) har de sociala myndigheterna under en lång tid betraktat civilsamhället med en likgiltighet och motvillighet där omfattningen av verksamheterna inte har vunnit erkännande. I takt med att svensk ekonomi har blivit mer pressad finns det idag däremot en förväntan på att kyrkan och andra frivilligorganisationer ska vara medskapare av den svenska välfärden (Bäckström et al. 2004). Denna studie är tänkt att bidra till forskningen kring ämnet med ett specifikt fokus på kyrkan och dess roll i välfärden. Tidigare studier om kyrkligt socialt arbete tilldelar Svenska kyrkan ett stort utrymme jämfört med andra kyrkliga aktörer. Denna studie kommer därmed fokusera på ett frikyrkligt samfund och det sociala fältet varpå de är verksamma i.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur människor som är delaktiga i ett specifikt frikyrkosamfunds sociala arbete dels motiverar den egna kyrkans engagemang i nämnda arbete, dels hur de ser på den egna kyrkans relationer till andra aktörer i det sociala arbetets fält och det sociala arbetets betydelse för den egna kyrkans identitet.

Med utgångspunkt i detta syfte är studiens viktigaste frågeställningar:

- Hur motiverar respondenterna sin egen kyrkas engagemang i det sociala arbetet?
- Vilken betydelse har enligt respondenterna det sociala arbetet för den egna kyrkans identitet?
- Hur ser respondenterna på sin egen kyrkas relation till andra aktörer i det sociala arbetets fält?

1.3 Avgränsning

Vi har valt att avgränsa studien till att enbart utgå från ett frikyrkligt samfund. Valet att avgränsa denna studie till att enbart utgå från ett samfund och till regionen Västsverige har gjorts för att vår studie inte är tänkt att påvisa skillnader mellan samfund eller geografiska regioner. Genom denna avgränsning vill i denna studie få en djupare kunskap om hur personer tillhörande det aktuella samfundet ser på och förstår sin betydelse för det sociala arbetet. En rikstäckande studie hade möjligen kunnat ge en större nyans i de svar som intervjuerna genererade. Vi har i denna studie valt att använda begreppet socialt arbete utan att under intervjuerna anta en specifik definition av vad socialt arbete innebär. Detta för att ge respondenterna möjlighet till att fritt formulera sig utifrån den egna definitionen av vad socialt arbete innebär och kan vara i praktiken.

1.4 Studiens relevans för det sociala arbetet

Som tidigare nämnts har kyrkan historiskt sett burit ett stort ansvar för det sociala arbetet (Jeppsson Grassman 2001). I vår tid bär däremot den offentliga sektorn det dominerande ansvaret för det sociala arbetet i Sverige där civilsamhället till följd av deras begränsade resurser förväntas vara med och ta ansvar för de behov som behöver täckas (ibid.). Debatten kring civilsamhällets roll i välfärden har fått ett ökat intresse de senaste åren, vilket även har inneburit att kyrkan som välfärdsaktör har förts fram i ljuset (ibid.). Under vår socionomutbildning har vi reflekterat över att civilsamhället och framförallt kyrkans del i det sociala arbetet sällan har varit föremål för diskussion. Enligt Stig Linde & Robert Scaramuzzino (2017) har kyrkliga sociala initiativ givit upphov till såväl sjuksköterske- och socialarbetarutbildningar i Sverige, vilket vi anser påvisar relevansen av att studera kyrkans roll i det sociala arbetets fält. Till följd av att vi uppmärksammat att det inom tidigare

forskning finns en stor omfattning vad gäller Svenska kyrkans perspektiv anser vi att en studie utifrån frikyrkans perspektiv är av relevans för att bidra till forskningen och för att tillföra nya aspekter i ämnet.

2. Bakgrund

För att få en större förståelse för kyrkornas sociala arbete kommer detta kapitel att fokusera på kyrkornas och civilsamhällets historiska betydelse för det sociala arbetet i Sverige. Betydelsen av civilsamhället och kyrkans sociala arbete kommer även att skildras utifrån välfärdssamhällets framväxt i Sverige för att tydliggöra kyrkans inflytande i dagens samhälle. Slutligen ges en närmare beskrivning av frikyrkan för att öka förståelsen för det sammanhang som studien avser att undersöka.

2.1 Socialt arbete i det svenska samhället

2.1.1 *Det sociala arbetets moderna historia i Sverige*

Det sociala arbetet i kyrkan kan sägas vara lika gammalt som kyrkan själv (Jeppsson Grassman 2001). Redan under medeltiden bedrev kyrkan hjälp till fattiga och sjuka och i slutet av 1600-talet, närmare bestämt i 1698 års kyrkolag, definierades denna hjälp (Engel 2006). Ända fram till mitten av 1800-talet var kyrkan ensam ansvarig för den så kallade fattigvården i Sverige (ibid.). Detta förändras dock i och med de nya kommunallagarna som instiftades vid den tiden och innebar att ansvaret för fattigvården delades mellan kyrkan och staten (ibid.). Som en reaktion mot den förstelnade statskyrkan och den sekulariserade fattigvården bildades något senare diakonissanstalter och stadsmissioner (Linde & Scaramuzzino 2017) som för kyrkorna blev redskap för evangelisation och att bedriva socialt arbete (Engel 2016). Kvinnorna fick i dessa verksamheter en stor roll i förmedlingen av hjälpinsatser till utsatta grupper (ibid.).

I takt med industrialismens framväxt ökade bland annat fattigdomen, alkoholismen och barnarbetet i samhället, vilket satte den sociala frågan på den politiska agendan (Meeuwisse & Swärd 2006). Det ökade intresset för den sociala välfärden medförde att begreppet "socialt arbete" växte fram (Linde & Scaramuzzino 2017). Kyrkan och den offentliga sektorn upplevde de ökade samhällsproblemen som svårhanterliga, vilket krävde en förändring i det sociala arbetets utformning och struktur (Engel 2006). Under slutet av 1800-talet och under

första delen av 1900-talet introducerades därför en fattigvårdsmodell, hämtad från Tyskland, som innebar att den offentliga sektorn skulle bära det sociala ansvaret (Linde 2010). Kyrkan fick således från och med nu ett begränsat inflytande över det sociala arbetet (ibid.). Det stiftades även en lag som förbjöd kyrkan att använda kyrkoskatten till att avhjälpa yttre nöd (ibid.). Under några decennier gick med andra ord utvecklingen från en situation där kyrkan hade hela ansvaret för det sociala arbetet till en annan där de inte längre fick använda sina skatteintäkter till sociala insatser (ibid.).

2.1.2 Välfärdssamhällets framväxt

Som en del i välfärdssamhällets framväxt skedde det under 1950-talet ytterligare ett tydliggörande vad gäller kyrkans inflytande i det svenska samhället (Jeppsson Grassman 2001). Detta genom att den offentliga sektorn klargjorde att kyrkans sociala arbete skulle vara en omsorgsverksamhet som inte var tänkt att öka i omfattning eller konkurrera mot samhällets totalansvar (Engel 2006). Samtidigt som denna klargörelse låg en förväntan på att frivilliga aktörer skulle ta ansvar i det sociala arbetets sfär (Jeppsson Grassman 2001). Förväntningar låg bland annat på att kyrkan skulle bedriva verksamheter riktade till missbruk, kriminalitet och socialt utslagna (Engel 2006). Enligt förarbetena till församlingsstyrelselagen från 1961 var kyrkan tillåten att bedriva en social verksamhet som endast fick syfta till självvård (Linde 2010).

Under mitten av 1980-talet ökade intresset för privatisering och marknadsiering av välfärden, vilket Tommy Lundström (1995) menar har gjort att möjligheten för frivilliga organisationer att agera som alternativ, komplement och ersättning undersökts. Dessa tankar formulerades i SOU 1986:19 och ledde i sin tur till en förändrad syn på frivilligt arbete och utformningen av det sociala arbetet i det svenska samhället (ibid.). Statsmakternas hållningar vad gäller den frivilliga sektorns inblandning som komplement eller ersättare till den offentliga sektorn framkom skilja sig åt rent ideologiskt (ibid.).

Ansvarsfördelningen har fortsatt att vara en del av den politiska debatten och under 1990-talet genomgick välfärdssystemet en nyliberalisering och förändring för att besvara på ökade kostnader (Linde & Scaramuzzino 2017). Detta gjorde att välfärdsarenan öppnades upp för

icke-statliga alternativ, både vinstdrivande och icke-vinstdrivande, som på uppdrag av staten skulle producera välfärdstjänster (Linde & Scaramuzzino 2017). Civilsamhället gick helt enkelt från att vara en samarbetspartner till staten till att börja producera välfärdstjänster (Turunen & Weinryb 2017) samt förväntades bidra med insatser på ett tydligare sätt än innan (Jeppsson Grassman 2001). I denna samverkan beskrivs det i förarbetena till ny socialtjänstlag (SOU 1994:139) att myndigheter inte ska göra något intrång på organisationers integritet, självständighet och särart. Trots denna betoning har utvecklingen visat att statlig inblandning i frivilligorganisationer ändå har skett (Jeppsson Grassman 2001).

En förändring kom att ske år 2000 när Svenska kyrkan och staten separerade i syfte att öka jämlikheten mellan trossamfunden i Sverige och behålla Svenska kyrkan som en nationalkyrka (Bäckström et al. 2004). Som ett resultat av detta skedde en ökad förväntan på samfunden i Sverige att agera som välfärdsproducenter (Jeppsson Grassman 2001). Enligt Jaakko Turunen & Noomi Weinryb (2017) har utvecklingen i det svenska samhället lett till att civilsamhället tagit över mer av det sociala arbetet som tidigare stått i den offentliga sektorns regi. Detta innebär att ideella organisationer konkurrerar med både vinst- och icke-vinstdrivande organisationer för göra tjänster på uppdrag av den offentliga sektorn (Scaramuzzino & Jönsson 2017). I dagsläget kontrakterar den offentliga sektorn även ut välfärdstjänster till vissa av sina samarbetspartners, vilket gör att civilsamhället till viss del är beroende av den offentliga sektorn erkännande av legitimitet (Turunen & Weinryb 2017). Att som organisation ha ett samarbete med den offentliga sektorn är i sig legitimitetsgrundande på det sociala arbetets fält där politiskt och religiös neutralitet är eftersträvansvärt (ibid.).

För att förstå relationen mellan civilsamhället och staten lyfter Turunen & Weinryb (2017) att ett perspektiv utifrån forskaren Gøsta Esping-Andersens välfärdstypologier kan vara hjälpsamt. Anthony Giddens & Philip Sutton (2014) beskriver hur Esping-Andersen pekar på att Sverige tillhör en socialdemokratisk välfärdsregim och detta baserat på statens dominerande roll som välfärdsproducent. Att dela in välfärdsstater i olika välfärdsregimer är ett sätt att förklara skillnader baserat på begreppet varufiering (ibid.). I en socialdemokratisk välfärdsregim har staten en låg grad av varufiering, vilket innebär att statens välfärd ska bedrivas efter universalism och sociala rättigheter (ibid.). Motsatsen är en hög grad av varufiering, vilket kännetecknar USA där den största delen av välfärden är beroende av den

fria marknaden (Giddens & Sutton 2014). I enlighet med detta perspektiv lyfter Turunen & Weinryb (2017), baserat på Esping-Andersens resonemang om den svenska välfärdsstaten, att Sveriges välfärdssystem innehar ett högt förtroende bland befolkningen med anledning av universalismen. Civilsamhället beskrivs även ha blivit mer pluralistiskt och kan i större mån bedriva sina verksamheter oberoende från staten (ibid.). Det innefattar även att civilsamhället i större mån kan finansiera sig själva oberoende av statliga medel och därmed få mer frihet i utformning av sin identitet (ibid.).

En central del av det frivilliga arbetet menar Bengt Börjesson (2008) är att vara givare av unika kvaliteter där verksamheten strävar efter att arbeta efter medmännisklighet som är ett led i att se människan som en resurs. Lundström (1995) menar att medmänniskligheten utgör en fördel i den frivilliga sektorn och pekar på risken att den går förlorad i den offentliga sektorn till följd av dess byråkrati och professionalism. Enligt en studie har det visat sig att särskilt utsatta grupper hellre söker sig till kyrkliga mottagningar än offentliga till följd av att den kyrkliga inte tillämpar liknande prestationskrav som inom den offentliga sektorn (Bäckström 2014). Vidare lyfter Lundström (1995) att den frivilliga sektorns möjligheter till mobilisering av frivilligt oavlönat arbete som positivt ur en ekonomisk aspekt. Långsiktigt ställer han sig frågan ifall det frivilliga arbetet kan generera en ekonomisk vinning. Frågan ställs utifrån att det sociala området kan betraktas utifrån ett fält där flera aktörer uppträder och att de frivilliga aktörerna därmed tenderar att anpassa sig efter de dominerade institutionerna i fältet (ibid.).

Något avslutande som kan nämnas i fråga om välfärdssamhällets framväxt är att det har skett en ökad sekularisering i Sverige som enligt religionssociologisk forskning tycks korrelera med framväxten av den starka välfärdsstaten (Bäckström 2014). Ju mer skydd som ges i form av stark ekonomi, modernisering och framväxt, desto mindre tycks behovet av religion upplevas (ibid.).

2.2 Frikyrkan i Sverige

Under 1800-talet uppkom de frikyrkliga samfundet i Sverige genom influenser från kristna väckelserörelser från bland annat USA, England och Tyskland (Regeringskansliet 2015). I och med rörligheten som följde med industrialismen fick frikyrkorna en allt starkare roll och

har därmed blivit en av de äldsta stora folkrörelserna i Sverige (Nationalencyklopedin 2020). Termen “frikyrka” definieras utifrån en personlig bekännelse samt ett frivilligt medlemskap och deltagande i församlingen (ibid.).

Medlemsantalet för den frikyrkliga kyrkofamiljen uppgår till 235 000 personer i Sverige (Sveriges kristna råd 2020). Det finns olika sätt att beräkna människors tillhörighet till frikyrkan, vilket innebär att antal medlemmar i frikyrkan kan skilja sig från antalet betjänade personer. Personer som är en del av frikyrkliga verksamheter behöver inte nödvändigtvis vara medlemmar i kyrkan, vilket gör att termen betjänande ger möjlighet för frikyrkorna att utöver kyrkans medlemmar även räkna in personer som är registrerade och som regelbundet kommer och deltar i kyrkan (Myndigheten för trossamfund 2019). I de tre största traditionella frikyrkliga samfunden Equmeniakyrkan, Pingströrelsen och Evangeliska frikyrkan beräknas antalet betjänade i Sverige år 2018 uppgå till 269 102 personer (ibid.). Generellt sett minskar antalet betjänade i frikyrkan och mellan åren 2015–2018 har det skett en minskning på 13 459 personer i dessa tre samfund (ibid.).

3. Tidigare forskning

I följande avsnitt kommer tidigare forskning kring kyrkans betydelse och funktion i välfärden att presenteras och är av betydelse för att få en djupare förståelse för denna studiens utgångspunkt. Forskningen som finns om kyrkan som välfärdsaktör handlar till stor del om Svenska kyrkan. Detta har lett fram till en nyfikenhet kring hur det sociala arbetet ser ut inom ett frikyrkligt samfund, vilket denna studie är tänkt att besvara. För att finna tidigare forskning inom religionssociologisk forskning har vi använt oss av databasen "Atla ". Vi har även använt oss av databasen "Supersök" vid Göteborgs universitet. Vid sökningar på respektive databas har vi använt sökord som "church", "social work", "Sweden", "welfare state", "charity", "welfare", "social service", "socialt arbete" och "kyrkan".

3.1 Kristen tro och socialpolitik

För att förstå essensen i kyrkligt socialt arbete menar Jon Rainbow (1988) i sin litteraturstudie att det krävs en förståelse för hur den kristna tron kan förenas med socialpolitik. Rainbow lyfter att det är vanligt att kyrkor i Amerika innehar en hållning där kyrkan och statens lösningar på sociala problem anses oförenligt (ibid.). Resultatet i Rainbows studie visar att de som har denna hållning tenderar att se kyrkan som en fristad från världen och dess sociala problem (ibid.). Resonemanget kring kyrkan som en fristad lyfter även Anne Birgitta Pessi et al. (2009) ungefär tjugo år senare genom att i sin artikel, utifrån resultat av den europeiska studien WREP, beskriva att den offentliga sektorn, kyrkan och befolkningen i Sverige vill att den offentliga sektorn ska stå för produktionen av den basala välfärden. Kyrkans utformning av sitt sociala arbete i Sverige beror till viss del på det organisatoriska handlingsutrymmet som välfärdssamhället tillmätt kyrkan (Jeppsson Grassman 2001).

Fokus för kyrkans sociala arbete har historiskt sett tenderat att betona hjälpen till individens grundläggande behov och inte i samma utsträckning uppmärksammat förändring av sociala strukturer som ligger bakom de sociala problemen (Rainbow 1988). Pessi et al. (2009) belyser att kyrkan i Sverige inte vill behöva ta hand om det som den offentliga sektorn inte kan axla

även om de ser det sociala arbetet som en naturlig del av sin kallelse. Rainbow och Pessi et al. menar därmed att utformningen av det sociala arbetet inom kyrkan inte bör se ut på samma sätt som i den offentliga sektorn.

Kyrkans sociala ansvarstagande har sina rötter i Nya Testamentet där Jeppsson Grassman (2001) i sin kvalitativa studie menar på att det signifikanta med kyrkans sociala arbete är den kristna tron, människosynen och att genom sitt arbete peka på ett kristet budskap. I studien av Pessi et al. (2009) berättade en representant från kyrkan som intervjuades i Finland att de ansåg sig möta människor på ett mer holistiskt sätt än andra socialarbetare baserat på deras inneboende värden och den andliga dimensionen. Det vanligaste motivet till att engagera sig frivilligt inom kyrkan är enligt Jeppsson Grassman (2001) utifrån en önskan att göra nytta för andra.

Den kristna profileringen i kyrkans sociala arbete har enligt teologen Charlotte Engel (2006), vars avhandling har fått ett stort inflytande i forskningen kring Svenska kyrkan i välfärdssamhället, fått viss kritik. Engel (2006) lyfter att vissa kritiker menar att den religiösa profileringen inte bör delges inträde och makt på strukturell nivå utan ska enbart inneha rollen som en samhällskritisk röst. Kritiken har i viss mån resulterat i att flera kristna organisationer därmed tonat ner sin kristna profil som en drivkraft (Leis-Peters 2014). Eva Meakin (2005) lyfter i sin publikation från Växjö stift att det finns en risk för att kyrkans identitet blir utslätad och tvingas anpassa sig efter ett kommunalt förhållningssätt vid samarbete med kommunen. Jeppsson Grassman (2001) beskriver i sin studie att bristande kunskap om respektive verksamhet samt en avsaknad av tydlighet gällande förväntningar på varandra kan försvåra samarbetet mellan kyrkan och kommunen.

Församlingarna menar vidare i Jeppsson Grassmans studie att det finns en längtan efter andlighet hos människor i samhället, vilket gör att kyrkan därmed fyller en viktig funktion. Församlingarna hon intervjuat upplever att det finns en brist på andlighet, som en del i en bristande välfärd. Likt det som tidigare nämnts utifrån Rainbow (1988) och Pessi et al. (2009) menar även församlingarna i Jeppsson Grassmans (2001) studie att kyrkan är en fristad dit människor kan dra sig undan.

3.2 Kyrkan och välfärdssamhället

Att kyrkorna ser sig som ett värdefullt komplement är något som Pessi et al. (2009) presenterar baserat på hennes studie. Vidare redogör Pessi et al. i sin studie om den så kallade "nordiska paradoxen", vilket innebär att de nordiska majoritetskyrkorna har ett högt antal församlingsmedlemmar samtidigt som länderna anses vara sekulariserade. Till följd av att antalet kristna minskar i de nordiska länderna kan en mer publik roll förväntas eftersträvas och vara viktig för kyrkorna (ibid.)

Att kyrkan har en viktig roll kopplat till det sociala arbetet lyfter även Knut-Erland Berglund et al. (2016) då de i deras vetenskapliga artikel lyfter fram Svenska kyrkans sociala arbete och människors engagemang i kyrkan. Svenska kyrkan har enligt denna studie varit stora vad gäller implementering av nya arbetssätt inom det sociala arbetet (ibid.). Ett exempel på detta är att kyrkan lagt fokus på empowerment genom att de hjälpsökande erbjudits möjligheten att kunna influera sin egen levnadssituation (ibid.).

Pessi et al. (2009) lyfter att de största kyrkorna i Sverige, Norge och Finland besitter ett stort socialt kapital. Att studera socialt kapital i relation till kyrkan är av vikt för att förstå kyrkans roll i samhället (Jeppsson Grassman 2001). I Amerika är kyrkan en viktig plats för konstruktionen av socialt kapital, vilket även kan ses inom frikyrkan i Sverige genom det aktiva deltagandet bland församlingens medlemmar (ibid.). Det sociala kapitalet utmärks av både det utåtriktade, att möta och hjälpa människor, och det inåtriktade genom församlingsgemenskapen (ibid.). Trots att kyrkan tycker sig inneha ett starkt socialt kapital i form av tillhörighet och delaktighet behöver inte det betyda att den uppfattningen delas av personer utanför kyrkan (ibid.). Charlotte Engel (2006) pekar i sin avhandling däremot på att det råder en samstämmighet mellan personer i kyrkan, i offentlig sektor och i samhället att kyrkan är en tonsättare av goda moraliska värden, vilket kan ses som ett socialt kapital.

Att intresset för frivilliga sektorns position i samhället har ökat kan ses både i Sverige och i andra länder (Jeppsson Grassman 2001). Leis-Peters (2014) skriver i sin litteraturstudie att den frivilliga sektorn till viss del varit osynlig i debatten om välfärden och i tidigare forskning men att dessa välfärdsaktörer senare har förts fram i ljuset. Även resultatet av Jeppsson

Grassmans (2001) studie visar att kyrkan upplever att kommunala myndigheter skiftat inställning gentemot kyrkan och med det insett att kyrkan behövs. Denna skiftning tycks korrelera med kommunens minskade resurser, bristande ekonomi samt församlingarnas höga grad av frivillighet (ibid.). Detta har i sin tur inneburit att den offentliga sektorn är mer villig att ta emot det kyrkan har att erbjuda (ibid.).

4. Teoretiska utgångspunkter

I detta avsnitt kommer de teoretiska utgångspunkterna för vår studie att presenteras. Först kommer en redogörelse för begreppet organisationsidentitet samt två argument för kristna att bedriva socialt arbete. Därefter kommer en beskrivning av Bourdieus begrepp fält och kapital samt en redogörelse för diakonins roller till den offentliga sektorn.

4.1 Organisationsidentitet

Begreppet identitet lyfter Mats Heide et al. (2012) kan definieras i olika riktningar. För organisationer finns det åtskilliga sätt att forma sin identitet och det kan handla om allt ifrån utformandet av logotyp och image till verksamhetens grundläggande värderingar (ibid.). Vad som utgör en organisationsidentitet finns det olika definitioner på. Ett enklare sätt att förklara organisationsidentitet är genom olika egenskaper som en organisation bär och som även medlemmarna anser är centrala, karaktäristiska och beständiga (ibid.).

Mats Alvesson & Stefan Svenningsson (2012) definierar organisationsidentitet som “gemensamma föreställningar bland medlemmarna om att organisationen har klara externa gränser som bidrar till att reducera interna gränser, har en specifik, distinkt karaktär samt utgör ett övergripande riktmärke för orienteringen i arbetet.” Dessa föreställningar om organisationens identitet kan vara flera där vissa identitetsmarkörer kan vara föränderliga över tid (Heide et al. 2012). Hos organisationer brukar oftast den grundläggande organisationsidentiteten vara beständig medan föreställningen om image och profilering kan vara temporära och föränderliga (ibid.). Centrala frågor som kan ställas för att definiera en organisations identitet är “vad kännetecknar oss som organisation?” och “vad är vår särart gentemot andra?” (ibid.). Organisationsidentiteten kan hos medlemmarna skapa en social identifikation, vilket i sin tur ökar lojaliteten och engagemanget gentemot organisationen (ibid.).

Att medlemmarna besitter kunskap om organisationens identitet är viktig för att kunna skapa en sammanhållen profil utåt (ibid.). Bilden som organisationen vill förmedla utåt kan liknas

med presentationen av ett varumärke, vilket kan kännetecknas av det som sticker ut i organisationsidentiteten (Heide et al. 2012). Vid konkurrens är varumärket ett av de viktigaste medlen eftersom det skapar ett intryck på marknaden samt en lojalitet gentemot organisationen (ibid.).

4.1.1 Kyrkosynsargumentet och det kristologiska argumentet

Enligt Erik Blennberger (2008) har kyrkan sedan långt tillbaka identifierat sig med att vara utförare av socialt arbete. Vidare beskriver han hur det i kyrkliga verksamheter finns olika argument som kan användas för att beskriva grunden till varför kristna ska bedriva socialt arbete, vilka också kan utgöra ett existensberättigande för kyrkan. Dessa argument kan enligt honom exemplifieras genom vad som kallas för kyrkosynsargumentet och kristologiska argumentet.

Socialt arbete i kyrkan kan enligt kyrkosynsargumentet utgöra en identitetsmarkör, något som helt enkelt gör kyrkan till kyrka (Blennberger 2008). Enligt Blennberger (2008) kan kyrkans sociala arbete ses som något naturligt med anledning av den andliga aspekten och dess sociala omsorg som kan utmynna i gemenskap. Han beskriver vidare att det kristologiska argumentet argumenterar för att kristna ska bedriva socialt arbete med Jesus som förebild. En kärna i argumentet är att kristna bör följa Jesu fotspår och representera Jesus genom det sociala arbetet eftersom han själv hjälpte utsatta (ibid.). En annan kärna i argumentet är att sådant personer gör för andra görs för Kristus själv, vilket i sammanhanget brukar hänvisas till bibelversen från Matteusevangeliet kapitel 25, vers 35–40 (SFP 15) där det står: “För jag var hungrig och ni gav mig att äta. Jag var törstig och ni gav mig att dricka. Jag var främling och ni tog emot mig. Jag var naken och ni klädde mig. Jag var sjuk och ni besökte mig. Jag var i fängelse och ni kom till mig (...) Jag säger er sanningen: Allt vad ni har gjort för en av dessa minsta mina bröder, det har ni gjort för mig.” Genom denna vers blir det sociala arbetet för kristna ett uttryck för att se sina medmänniskor med Guds ögon (Blennberger 2008).

4.2 Fält och symboliskt kapital

Den franske sociologen Pierre Bourdieus tre nyckelbegrepp är: fält, kapital och habitus. Dessa begrepp är tänkta att fungera som redskap för att tänka kring och analysera sociala fenomen, till exempel sociala arbete. Vi har utifrån studiens syfte och karaktären på vårt undersökningsmaterial valt att använda oss av de två förra begreppen, fält och kapital, eller närmare bestämt symboliskt kapital, som delar av studiens teoretiska utgångspunkter.

4.2.1 Fält

Ett fält är enligt Bourdieu ett socialt rum. Detta rum struktureras av ett öppet system av objektiva maktrelationer mellan sociala positioner (Carlhed 2011). Att maktrelationerna är objektiva innebär att de existerar bortom aktörerna och att de inte är reducerbara till direkt observerbara relationer (Borelius 2016). De objektiva maktrelationerna bestämmer formen på den synliga interaktionen mellan olika aktörer och aktörernas upplevelser av densamma (ibid.). Ett fält karaktäriseras av flera saker, exempelvis kan det kännetecknas av en specifik tro på spelet som spelas i fältet samt de värden och vinster som står på spel men även utav en självständighet (ibid.). Det som vi främst valt att utgå från i denna studie är att ett fält är ett kraft- och kampfält.

Det förs alltid en kamp om ett fältspecifikt kapital då det i ett fält verkar olika krafter (Borelius 2016). Aktörernas olika innehav av fältspecifikt kapital avgör huruvida de intar en dominerande eller dominerad social position i fältet, det förra ger ett stort innehav medan det senare ger ett mindre (ibid.). För att försvara respektive förbättra sin position i fältet använder sig aktörerna av olika strategier. Kampen i fältet är också en kamp om makten att ge legitimitet åt, eller omvänt att misskänna och utdefiniera, aktörer och de produkter och tjänster de producerar (ibid.). Lite förenklat kan man säga att denna makt är relaterad till de dominerande positionerna i fältet.

Det specifika fält som är aktuellt i föreliggande studie är det sociala arbetets fält. Vår ambition är inte att konstruera fältet i sin helhet, utan främst att studera hur det framträder

och tar form ur intervjupersonernas och deras kyrkas position i fältet. Man kan också uttrycka det som att vi är intresserade av att undersöka hur relationerna till andra aktörer i fältet uppfattas av intervjupersonerna, relationer som uppfattas och erfars från en bestämd position i fältet.

I det sociala arbetets fält har staten en dominerande och legitimerande position genom att kunna lagstifta och sätta ramar för hur det sociala arbetet ska bedrivas (Carlhed 2011). I Sverige har stat och kommun haft den dominerande positionen i det sociala arbetets fält sedan 1950-talet. Staten tydliggjorde vid den tidpunkten att kyrkornas arbete fortsatt skulle vara en omsorgsverksamhet, men inte konkurrera mot samhällets övergripande ansvar och inte öka i omfattning (Engel 2006).

4.2.2 Symboliskt kapital

Ett annat begrepp som Bourdieu tilldelar vikt och som hans forskning till stor del berör är kapital. Kapital utgörs av tillgångar, resurser och värden och är ett åtråvärt fundament inom ett fält. Det faktum att det är åtråvärda tillgångar är en förutsättning för att tillgångarna ska utgöra ett kapital (Borelius 2016). Det finns enligt Bourdieu olika former av kapital: ekonomiskt, kulturellt och socialt. Den mest grundläggande formen är däremot det symboliska kapitalet. Det symboliska kapitalet kännetecknas av att vara en form av kapital som räknar med omgivningens erkännande, tro och tillit, vilket ger sig uttryck i socialt erkännande (ibid.).

Symboliskt kapital är därmed en form av erkännande-kapital och ger legitimitet (Borelius 2016). Ju mer symboliskt kapital en aktör har - desto större social betydelse och tyngdensamme. Legitimiteten ger i sin tur ett inflytande på fältet genom att kunna dominera (ibid.). Enligt ett Bourdieuskt synsätt skapar kapitalet makt, auktoritet och inflytande till följd av den ojämna tillskrivningen av kapital (ibid.). Det blir på så sätt en kamp om kapital inom fältet där de som får mest kapital får en dominerande social position i fältet och de som inte lyckas lika bra får en försvagad social position (ibid.). Däremot kan det symboliska kapitalet också finnas som negativt kapital som implicerar stigmatisering och brännmärkning (ibid.).

Aktörer i ett fält kan ha olika uppfattningar om vad som är det bästa tillvägagångssättet där Bourdieu (1984) menar att ett klassifikationssystem ställs upp utefter den åsikt som den dominerande positionen i fältet har. Erhållandet av en uppfattning som inte erkänns av den dominerande aktören kan försämra en aktörs sociala position i fältet, vilket i sin tur kan ge upphov till att aktören väljer att göra en dygd av nödvändigheten (ibid.). Det kan liknas med att göra det bästa av situationen och innebär att aktörer kan välja att ändå stå fast vid sin uppfattning eftersom denne, trots att uppfattningen inte erkänns, gillar vad den har (ibid.).

Beroende på deltagarnas position i ett fält finns det också en skillnad i hur aktörer benämner "folket" eller "de utsatta" (Bourdieu 2020). Det kan bero på vilken objektiv relation aktören har till folket och därmed vilket intresse som ligger bakom uttalandet. Är exempelvis en deltagare inte dominerad i ett fält blir uttalandet om "folket" eller "de utsatta" ett sätt för aktören att tilldelas legitimitet (ibid.). När Bourdieu talar om legitimitet beskriver han därmed att olika fält ger legitimitet beroende på om aktören innehar ett visst fältspecifikt kapital (Borelius 2016). I det religiösa fältet tillges religiös legitimitet och det litterära fältet tilldelar litterär legitimitet (ibid.).

4.3 Diakonins roll gentemot den offentliga sektorn

Vid sidan av begreppen organisationsidentitet, fält och symboliskt kapital utgörs våra teoretiska utgångspunkter även av Blenningers (2008) teori om diakonins relationsbestämmelser till staten. Detta för att få ytterligare begrepp för att tolka respondenternas upplevda placering av kyrkans sociala arbete gentemot den offentliga sektorn. Blenninger lyfter bland annat att kyrkan kan ha olika relationsroller, till exempel avantgarde, komplement, alternativ och länk gentemot staten (ibid.).

Om relationen är *avantgarde* gentemot staten innebär det att den präglas av att vara innovativ, vilket kan ta sig uttryck i en expansion där diakonala organisationer hjälper staten att nå de grupper i samhället som behöver hjälp (ibid.). Blenninger lyfter även att relationen kan innebära ett *komplement* till statens välfärdstjänster utifrån att organisationen kan vara en parallell resurs, supplement eller en samarbetspartner. Parallell resurs innebär att diakonala

organisationer bedriver samma typ av verksamhet med liknande karaktär som redan bedrivs av den offentliga sektorn, vilket leder till att utbudet blir större (ibid.). Att vara ett supplement innebär att den diakonala organisationen bedriver verksamhet som inte är befogat att utkräva av den offentliga sektorn men som ändå innebär en avlastning (ibid.). Två exempel på supplement kan vara kaféverksamheter och hembesök som har en diakonal prägel.

Blennberger (2008) menar att en organisation är ett *alternativ* när de utgör en form av konkurrens gentemot den offentliga sektorn. Det som skiljer komplement och alternativ åt är att alternativ innebär verksamheter med en tydlig särart (ibid.). Exempelvis kan en diakonal särart i bedrivandet av ett äldreboende vara genom att skapa en specifik kultur och erbjuda själavård (ibid.). Den sista relationsbestämmelsen är *länk* som i allra högsta grad kan vara aktuell för en diakon i en församling (ibid.). Det innebär att vara en slags vägledare för enskilda personer och stödja dem i kontakter med offentliga institutioner (ibid.)

5. Metod och metodologiska överväganden

I föreliggande kapitel redogör vi för de metodologiska val vi gjort i denna studie. För att besvara syftet och frågeställningarna har vi valt att utgå ifrån en kvalitativ forskningsmetod. Nedan kommer vi att presentera en djupare beskrivning av den kvalitativa metoden, hur vi gjort vårt urval, hur analysarbetet har sett ut och hur vi genomgående har gjort forskningsetiska överväganden.

5.1 Val av metod

För att uppnå studiens syfte och kunna besvara våra frågeställningar har vi valt att använda oss av en kvalitativ forskningsmetod. Enligt Brinkmann & Kvale (2014) är den kvalitativa forskningsmetoden tänkt att användas för att skapa en förståelse för respondenternas åsikter och erfarenheter (ibid.). Den kvalitativa intervjun karaktäriseras generellt av ett vardagligt samtal med en professionell infallsvinkel och frågeteknik (ibid.).

För att kunna fånga respondenternas erfarenheter och tankar har vi i studien anammat ett induktivt förhållningssätt vid datainsamling, vilket innebär att vi efter genomförda intervjuer har tillämpat teori med vårt forskningsresultat som utgångspunkt (Jacobsen 2007). Vår kvalitativa empiri består av öppna intervjuer. Den öppna intervjun innefattas i det induktiva förhållningssättet och innebär att intervjuaren och respondenten samtalar inom ett tema där det nästintill inte finns några begränsningar i vad samtalet kan kretsa kring inom det givna temat (Jacobsen 2007). För att ge den öppna intervjun en tydligare riktning har vi valt att göra en semistruktur, vilket innebär att vissa områden sätts mer i fokus (Bryman 2008). Vi valde att konstruera en intervjuguide (Bilaga 2) utefter de frågeställningar vi valt för vår studie, vilken låg till grund för de områden som intervjuerna kretsade kring.

5.2 Urvalsprocess

Vi har valt att genomföra kvalitativa intervjuer med sex personer som alla är engagerade i socialt arbete inom ett frikyrkligt samfund. I och med att vi ville intervju personer som går att knyta till studiens syfte gjorde vi i en första fas ett målinriktat urval (Bryman 2008). Vi inledde med att välja ut fyra kyrkor tillhörande ett frikyrkligt samfund i Västsverige. Vi har valt att inte benämna samfundets namn så att kyrkorna ska förbli avidentifierade. Därefter kontaktade vi personer som hade någon form av ansvar för det sociala arbetet i samtliga kyrkor, vilka gav oss kontaktuppgifter till de som ville ställa upp för intervju. Detta senare tillvägagångssätt definieras som ett bekvämlighetsurval, vilket innebär att vi har utfört intervjuer med de personer som är lättast att komma i kontakt med (Jacobsen 2010). Vi kontaktade respondenterna för att bestämma tid och plats för intervju samt förtydliga studiens syfte genom att låta dem ta del av ett informationsbrev (Bilaga 1).

Samtliga respondenter i vår studie har varit eller är engagerade i fler än en social fråga i kyrkan och fem av sex personer har även en ansvarsroll för det sociala arbetet i varierande omfattning. En respondent har ansvar för det sociala arbetet på en nationell nivå för sin kyrka och de andra respondenternas ansvar kretsar mestadels kring den enskilda kyrkan och dess närområde. Hälften av respondenterna har en utbildningsbakgrund inom pedagogik eller socialt arbete.

5.3 Genomförande av intervjustudien

Vid genomförandet av intervjustudien började vi med att formulera studiens syfte och frågeställningar. Innan intervjun ägde rum konstruerade vi en intervjuguide samt skickade ut ett informationsbrev till samtliga respondenter. Informationsbrevet syftade till att ge respondenterna information om studien, intervjuens tillvägagångssätt samt studiens etiska ståndpunkter.

Enligt Dag Ingvar Jacobsen (2010) kan respondentens svar i intervjun påverkas av valet av plats för intervju, där en trygg och bekant miljö kan göra respondenten mer bekväm att svara

på frågorna. Våra intervjuer gjordes enskilt där tre av intervjuerna utfördes i den kyrka som respektive respondent var verksam i och en intervju gjordes utefter respondentens önskemål på dennes arbetsplats. Två av intervjuerna utförde vi med anledning av risken för virusmitta av covid-19 via programmen Skype respektive WhatsApp. Att genomföra intervjuer över telefon kan enligt Alan Bryman (2008) medföra att gester och minspel missas, vilket gjorde att vi valde att kommunicera två av intervjuerna via videolänk. Innan vi påbörjade intervjuerna med de i fysisk miljö lät vi respondenten skriva under en samtyckesblankett (Bilaga 3) för att säkerställa deras förståelse av innebörden av deltagandet i studien. För att säkerställa samtycket i de två intervjuerna via videolänk lästes samtyckesblanketten upp och tilldelades muntligt samtycke. Vi båda närvarade under samtliga intervjuer.

Intervjuerna pågick i 30–45 minuter och vi valde att göra ljudupptagning genom Röstmemo på varsin telefon. Att intervjuer spelas in kan enligt Bryman (2008) skapa en osäkerhet hos respondenterna. Inför varje intervju valde vi därför att fråga om godkännande att spela in. Samtliga intervjuer inleddes med att respondenterna fick berätta om sig själva och sin roll i det sociala arbetet som dennes kyrka bedrev. Att börja intervjun med en öppen och generell fråga menar Jacobsen (2010) är viktigt och kan sätta tonen för resten av intervjun. Under intervjuerna låg intervjuguiden till grund för våra teman och frågor där respondenterna även gavs frihet att själva lyfta fram intressanta aspekter. Detta resulterade i att intervjuerna i vissa avseenden fick olika riktning trots att vi i samtliga intervjuer använde samma intervjuguide. Detta kan förklaras som en följd i och med att den öppna intervjun kretsar kring respondenternas tolkningar av ett tema (ibid.).

5.4 Bearbetning av intervjun

För att bearbeta vårt inspelade material började vi med att transkribera intervjuerna. Både att spela in intervjuer och därefter transkribera är vanligt förekommande i kvalitativa intervjuer (Bryman 2008). Det finns både fördelar och nackdelar med transkribering (ibid.). En fördel är att respondentens uttryck och ord skrivs ner som de sägs och en nackdel är att det lätt utvecklas till mycket text som är tidskrävande att skriva ut och analysera (ibid.).

Transkribering innebär att språket omvandlas från tal till skrift, vilket innebär att det finns risk

för att texten kan upplevas som stolpig (Kvale & Brinkmann 2014). När vi transkriberade inspelningarna försökte vi göra det så ordagrant som möjligt med undantag för de utfyllnadsord som vi ansåg skulle komplicera förståelsen. För att citaten skulle bli tydligare valde vi att göra justeringar i form av att ta bort talspråk såsom “liksom”, “ehm”, “typ” och “va”. I de citat vi valt att använda i studien har vi även tagit bort vissa ord som till exempel kyrkans namn, för att säkerställa att citaten är avidentifierade. De delar som vi klippt bort i citaten har vi markerat med tecknet “(...)”.

5.5 Analysmetod

Efter att intervjuerna transkriberats gjorde vi en tematisk analys av materialet. Vi gick igenom intervjuerna och kodade det både genom att markera citat som svarade på våra frågeställningar samt genom att göra en tematisk kodning digitalt. En tematisk analys innebär enligt Bryman (2018) ett sökande efter återkommande teman i empirin och kan göras på ett flertal olika sätt. Denna metod har en begränsning vad gäller att den inte har ett tydligt tillvägagångssätt, vilket gör att personer kan påstå att de använt metoden utan att det går att bevisa till fullo (ibid). Vi har i vår studie valt att följa riktlinjer för tematisk analys enligt Bryman (ibid.). Ett vanligt sätt att strukturera upp analysen på är genom att först göra en initial kodning av materialet för att sedan tematisera den initiala kodningen (ibid.). Det innebär att befästa nyckelord till textavsnitt i empirin (Brinkmann & Kvale 2014). På så sätt kan gemensamma element tas fram ur texten som i ett senare skede kan jämföras med andra intervjuer (Bryman 2018). Genom tematiseringen fann vi utifrån intervjumaterialet att respondenterna hade intresse för olika frågor, vilket påverkade vilken fråga som sattes i fokus. Utifrån respondenternas olika fokus kunde vi även välja ut delar som intervjupersonerna lyfte som viktiga och inte enbart det tema som återkom oftast.

Utefter de teman vi utläst ur empirin valde vi ut representativa citat. Detta gjordes genom att rada upp alla citat för att till slut välja ett lämpligt citat som representerade ämnet. Vi har tagit hänsyn till att lyfta citat från samtliga intervjuer.

5.6 Studiens tillförlitlighet

Vid genomförandet av kvalitativ forskning krävs en uppmärksamhet kring studiens validitet och reliabilitet, vilka talar om hur tillförlitlig en studie är (Jacobsen 2010). Det finns flera olika sätt att bedöma en studies validitet och reliabilitet (Bryman 2008). Detta för att forskare inte är eniga gällande vilka kriterier som bör beaktas (ibid.). Dessa begrepp definieras även olika beroende på om det är en kvalitativ respektive kvantitativ forskning. Vi har i vår studie valt att rätta oss efter Jacobsens (2010) indelning av vederbörande begrepp i den kvalitativa forskningen. Enligt honom innebär användningen av validitet och reliabilitet att studien ska betraktas med kritiska ögon.

Validitet kan delas upp i två delar, intern respektive extern validitet (Jacobsen 2010). *Intern validitet* syftar på ifall studiens resultat kan betraktas som sanna och rätt tolkade (ibid.). Eftersom kvalitativ forskning inte brukar intressera sig kring objektivitet handlar detta begrepp snarare om de begrepp och teorier som använts stämmer överens med resultaten (ibid.). Bryman (2008) lyfter även att den interna validiteten syftar till att göra en trovärdig representation av respondenternas verklighet. Forskare besitter vanligen makten om ett tolkningsmonopol på empirin och befäster därmed en maktasymmetri gentemot respondenterna (Brinkmann & Kvale 2014). För att ta hänsyn till detta har vi gjort det som Bryman (2008) kallar för respondentvalidering, vilket innebär att respondenterna innan publicering av denna studie har fått ta del av studien för att bekräfta att tolkningarna av deras verklighet är korrekta. I vår studie har vi även tagit hänsyn till den interna validiteten genom vår möjlighet till handledning, vilket har gjort att vi kunnat bearbeta och samtala kring användningen av studiens teoretiska ramverk.

Den *externa validiteten* brukar definieras av hur generaliserbar studien är och handlar om ifall resultatet helt enkelt går att generaliseras till andra studier (Jacobsen 2010). Kvalitativ forskning intresserar sig inte för att vara generaliserbar eftersom ett fåtal enheter oftast undersöks (ibid.). Något att ta hänsyn till är däremot vad för urval som står till grund för studien (ibid.). Vi har valt att göra en studie utifrån det sociala arbetets fält, vilket innebär att resultatet inte kan generaliseras på hela befolkningen. Eftersom vårt resultat baseras på sex

respondenter som är engagerade i socialt arbete inom ett frikyrkligt samfund går det inte heller att med säkerhet säga att dessa svar är representativa för det specifika samfund vi utgått ifrån.

Det tredje begreppet, *reliabilitet*, undersöker om innehållet i resultatet har påverkats av tillvägagångssättet för studien och i kvalitativa forskningsintervjuer handlar det vanligen om resultatet har påverkats av respondenternas upplevelse av intervjuaren och vice versa (Jacobsen 2010). Två delar i detta är att pröva undersökar- och kontexteffekten, vilket är hur resultatet påverkats av intervjuerna samt av omgivningen intervjun hölls i (Jacobsen 2010). I våra intervjuer ville vi skapa en respektfull och förtroendeingivande intervju där vår samtyckesblankett var en del i att intervjupersonerna skulle känna förtroende. Vi tog även hänsyn till i valet av plats genom att respondenterna intervjuades i, för dem, välkända miljöer. Reliabiliteten kan också påverkas av en slarvig analys av den insamlade empirin (ibid.) och för att ta hänsyn till detta har vi lagt ner mycket tid på att analysera och testa resultatets hållbarhet.

5.7 Forskningsetiska överväganden

I forskning är det viktigt att beakta de forskningsetiska frågor som en studie medför, både ur en individ- och samhällskontext (Vetenskapsrådet 2002). Vid forskning inom socialt arbete är det av särskild vikt då forskning inte sällan sker utifrån enskilda personer eller grupper som är utsatta (ibid.). Vetenskapsrådet (ibid.) har formulerat fyra forskningsetiska riktlinjer för att forskare ska kunna erhålla en etisk medvetenhet i sin forskning. Vi har därför valt att utgå ifrån dessa fyra riktlinjer vid genomförandet av studien, vilka presenteras nedan.

Den första principen är *informationskravet*, vilket i korthet innebär att respondenten har fått information om att medverka i studien är frivillig och att respondenten när som helst kan välja att avsluta sin medverkan eller avstå från att svara på en fråga i intervjun (Vetenskapsrådet 2002). Informationskravet har vi tagit hänsyn till genom att förmedla informationen till respondenterna i vårt informationsbrev och samtyckesblankett. Den andra principen är *samtyckeskravet*, vilket innebär att respondenten ska ha samtyckt till medverkan i studien (ibid.). Även i etikprövningslagen (SFS 2003:460) anses det informerade samtycket

som ett viktigt kriterium i all forskning (Lövgren et al. 2012). Vi valde att låta respondenterna skriva på en samtyckesblankett (Bilaga 3) innan påbörjad intervju samt vid två av intervjuerna erhålla muntligt samtycke. Den tredje principen är *konfidentialitetskravet*, vilket är ett krav på att intervjupersonerna eller berörd verksamhet ska förbli anonyma samt att ingen obehörig kommer att ta del av intervjumaterialet (Vetenskapsrådet 2002). I vår studie beaktade vi detta genom att respondenterna samt de berörda kyrkorna har anonymiserats och att intervjumaterialet kommer att förstöras vid publicering av studien. Den sista forskningsetiska principen är *nyttjandekravet* som innebär att intervjumaterialet inte kommer att användas i något annat syfte än för den berörda studien (Vetenskapsrådet 2002). Detta anammats i studien genom att inte använda intervjumaterialet i några andra syften än studien självt.

5.8 Förförståelse

Förförståelsen menar Torsten Thurén (2007) formar vårt sätt att erfara verkligheten. Vår förförståelse till denna studie grundar sig främst i att vi båda har ett engagemang inom frikyrkan, vilket innebär att vi är bekanta med socialt arbete i kyrkan. I och med att vi båda har varit verksamma i någon form av kyrkligt socialt arbete har det legat till grund för ett intresse för studiens ämne. För närvarande består inte vårt engagemang i kyrkan av utåtriktat socialt arbete utan snarare engagemang inom kyrkan. Förförståelsen kan vara mer eller mindre lämplig för en studie då den kan ta form både som förkunskap och som fördomar (Thurén 2007). Vi är medvetna om att en stor förförståelse kan prägla uppfattningar och tolkningar inom det valda ämnet genom att ens fördomar tar plats och förblindar en ifrån det verkliga resultatet. Med detta i åtanke har vi exempelvis under intervjuerna i största mån försökt att inte låta vår förförståelse prägla intervjuernas riktning utan utgå ifrån respondenternas beskrivningar och upplevelser. Genom forskningsprocessen har vi även lagt fokus på att distansera oss från vårt material genom att anta ett kritiskt förhållningssätt i analysarbetet.

Samtidigt som det finns risker med en omfattande förförståelse har den spelat roll för att vi kunnat urskilja vikten av att genomföra en studie om detta ämne. Utformningen av studiens syfte och frågeställningar har därmed präglats av vår förförståelse samt vår nyfikenhet kring

det sociala arbetets fält som helhet. Förförståelsen har även upplevts hjälpsam i att kunna förstå vissa bibliska referenser som respondenterna har gjort.

Vår förförståelse av kyrkligt socialt arbete ligger också till grund för vår upplevelse av att detta är ett perspektiv som fått för lite utrymme under utbildningen. Detta anser vi är problematiskt då kyrkan både historiskt och idag är en producent av socialt arbete i det svenska samhället. Under utbildningen har vi fått en viss förförståelse vad gäller våra teoretiska inriktningar som ligger till grund för studien. Under processens gång har vi även erhållit mer kunskap kring studiens ämne och de valda teoretiska inriktningarna.

5.9 Arbetsfördelning

Under studiens gång har vi varvat mellan att arbeta individuellt och tillsammans. I början av studien läste vi litteratur och tidigare forskning individuellt för att bekanta oss med ämnet. Därefter har vi både skrivit separat men till största del har vi skrivit tillsammans på samtliga delar. Båda har deltagit vid de genomförda intervjuerna och delat på transkriberingen för att ta vara på tiden. I slutet av forskningsprocessen har vi gått igenom alla delar för att tillsammans säkerställa en genomgående god språkhantering. Vi känner oss båda nöjda med hur samarbetet fungerat eftersom vi anser att vi kompletterar varandra väl.

6. Resultat och analys

Resultatet och analysen grundar sig i det insamlade materialet från de sex respondenternas intervjuer och är uppdelad i teman med tillhörande underteman efter studiens syfte och frågeställningar. Rubrikerna är följande: “6.1 Identitet”, “6.1.1 “Vad är tro utan gärningar?””, “6.1.2 Frivillighet som grund”, “6.2 Kristen profil som resurs” samt “6.3 Kyrkan som ett komplement”. För att analysera resultatet kopplas empirin till studiens teoretiska utgångspunkter och i slutet av varje avsnitt relateras empirin mot tidigare forskning. I resultatet används fingerade namn på respondenterna för att förtydliga citaten.

6.1 Identitet

Följande avsnitt om identitet kommer att beröra på vilket sätt respondenterna anser att deras kyrka identifierar sig med socialt arbete samt hur kyrkan motiverar sitt eget arbete. Beskrivningarna av kyrkans identitet kommer även att tolkas utifrån strategier och legitimitet. I avsnitt “6.2 Kristen profil som resurs” kommer strategierna och legitimiteten vidare att analyseras utifrån den position som respondenterna menar att kyrkan har på det sociala arbetets fält samt relationen till den offentliga sektorn.

6.1.1 *”Vad är tro utan gärningar?”*

Under de genomförda intervjuerna blev det tydligt att det sociala arbetet värderades högt och utgjorde en identitetsmarkör hos samtliga kyrkor. Utformningen av det sociala arbetet såg olika ut mellan kyrkorna men ett bibliskt synsätt utgjorde grunden i samtliga kyrkor. Hos majoriteten av respondenterna betonades bibelorden om att sträcka sig ut till de utsatta i samhället som en betydande del av den kristna tron, vilket innebar att den kristna identiteten för kyrkorna utgjorde ett stort skäl till att bedriva socialt arbete. Detta var något som framkom särskilt i intervjun med Anton:

Alltså, det är ju en del av den grundläggande bibliska principen skulle jag säga. Tittar vi genom hela Bibeln så kan vi se att den talar om att ge den hungriga mat och kläder till den fattiga och det är något som går igen från Gamla Testamentet. Tittar vi på Nya Testamentet på Jesus så är han ju också väldigt tydlig med att kärleken är ett grundläggande fundament i den kristna tron och i tron som efterföljare till Kristus. Det hjälper inte att bara ha en tro. Det står “vad är tro utan gärningar, den är död” och det är precis på samma sätt vi ser det. Att för oss som kyrka så är våra gärningar gentemot människor i utsatthet, det är vårt existensberättigande för vår tro, för vår kyrka.

Anton visar i citatet på det fundamentala kring innebörden av att vara en kyrka och att det sociala arbetet är en form av existensberättigande för den kristna tron och för kyrkan. Detta kan liknas vid kyrkosynsargumentet som argumenterar för att kyrkans identitet ska präglas av ett socialt engagemang i egenskap av att vara kyrka (Blennberger 2008). Att Anton talar i termer om att kyrkans arbete med de utsatta utgör ett existensberättigande kan enligt Bourdieu (2020) tala för vilket intresse som innehas i frågan. Hur en aktör uttalar sig om de “utsatta” beror enligt Bourdieu på aktörens position i det sociala fältet. Exempelvis kan klargörelsen i Antons citat om kyrkans existensberättigande även tolkas som en strategi för att ge kyrkan legitimitet och fortsatt kunna bedriva socialt arbete. Något som utmärker kyrkan från vissa andra organisationer menar Anton vidare är den andliga aspekten. Anton säger så här:

Vi tror ju att Jesus-dimensionen är viktig och det är något som vi kan bidra med som inte alla andra organisationer kan bidra med (...) vi tror att Jesus också är ett svar som kan hjälpa människor från viss typ av brutenhet och sårbarhet som då faktiskt kan rädda människor och det vill vi ju också förmedla även om vi kanske är den organisation (...) som minst så här slår bibeln i huvudet på människor (...) har folk specifika frågor så svarar vi alltid på trosfrågor men inte något (...) som är vår approach när vi är ute.

Anton talar i detta citat om att Jesus-dimensionen är något inte alla organisationer bidrar med men som han påtalar som viktig i kyrkan. Enligt Heide et al. (2012) kan frågor som “vad kännetecknar oss som organisation?” och “vad är vår särart gentemot andra?” ställas för att befästa en organisationsidentitet. Ovanstående citat visar på att just Jesus-dimensionen är något unikt för dem som kyrka. En organisations särart kan enligt Heide et al. (2012) ligga till grund för organisationens varumärke. Trots att kyrkans varumärke utgörs av en Jesus-

dimension går det utifrån Antons citat att utläsa en försiktighet med att använda sig av evangelisation i socialt arbete. Nedan lyfter Kent en anledning till varför kyrkan antar en viss försiktighet kring evangelisation i deras sociala arbete:

Och där kan jag ju inte börja läsa Bibeln för dem. Vi har begränsad tid och vi måste lösa problemet. Vi måste hjälpa den unga kvinnan då med små barn. Och då är det socialt arbete, på hög nivå. Då får man tänka på vad man säger. Och inte säga för mycket. Bara det vi kan utföra och hur kan vi hjälpa till.

Kent talar i citatet om att det inte brukar lämpa sig att evangelisera i kontakt och samverkan med myndigheter. Detta går att tolka utifrån ett resonemang av Heide et al. (2012) där det framgår att en organisations avtryck är viktig i ett fält där det råder konkurrens. Likt Kent berättar Eva hur hon tycker att kyrkan bör tänka kring evangelisation sett till socialt arbete. Eva säger så här:

För att det är det som är basen (...). Man gör det för Jesu kärlek till människor. Det är det vi vill ska synas i oss. Sen behöver vi kanske inte göra så mycket, jag tänker att efter ett tag så kan ju människor verka, varför gör ni såhär?

Eva berättar i detta citat om att skälet till att bedriva socialt arbete i kyrkan är för att visa Jesu kärlek till människor. Denna kärlek menar Eva kan visas genom att det ska synas utåt så att människor undrar vad som utgör skälet till ens hjälpinsatser. Detta går att likna vid det kristologiska argumentet om att leva som Kristi efterföljare genom att hjälpa de utsatta (Blennberger 2008).

En annan identitetsmarkör som lyfts fram i samtliga intervjuer är att kyrkan är en organisation som präglas av öppenhet. Sett till öppenheten kunde en skillnad utläsas mellan respondenterna gällande vad för slags öppenhet som betonades. Öppenheten betonades främst utifrån inåtriktad och utåtriktad öppenhet, där vissa framförde mer vikt kring det ena begreppet än det andra. Rut sa så här:

Det som vi har gjort då är ju att vi har tolk på varje gudstjänst. Man kan sitta var som helst i kyrkan, att man kan blanda sig, att det inte bara är en grupp. (...) Det är tankar, tankar som vi

har i vår kyrka. Vår pastor är väldigt inne på det. Alla har en del. (...) Det finns verksamhet (i kyrkan) i stort sett varje dag. I olika åldrar. Det är det här med att man inte delar upp sig för mycket utan att det är fyra generationer från barn till äldre som får göra det tillsammans. Det är lite av våran policy.

Rut beskriver att kyrkans sociala arbete karaktäriseras av öppenhet genom att spegla hur de som kyrka värderar att människor med olika bakgrunder får komma samman och hitta en gemenskap i det budskap som kyrkan vill förmedla. Heide et al. (2012) förklarar att organisationsidentiteten kan förstås genom de egenskaper som en organisation bär och som även medlemmarna anser är centrala och karaktäristiska, vilket går att liknas vid den öppenhet som Rut beskriver. Rut förklarar också att den inkluderade gemenskapen har en grund i kyrkans policy, vilket kan tolkas som en grundläggande identitet i kyrkan (Heide et al. 2012). Liksom det Rut förmedlar genom sin kyrka menar Blennberger (2008) att kyrkan och dess sociala omsorg med utmynnande i gemenskap kan ses som en naturlig del i kyrkans sociala arbete. Även Monica berättade utifrån en annan aspekt att öppenhet är viktig i hennes kyrka för utformandet av gemenskap:

(...) och sen började det då långsamt växa fram mer att folk kom in på kyrktorget, det har det alltid gjort genom alla tider egentligen. Men vi märkte ju en märkbar förändring för kanske 5–6 år sedan. Då började det komma mer folk som strömmade in (...) så var det också mer behov som kom när fler kom in här (...) och då debatterade vi väldigt mycket med om det här hur ska vi hjälpa (...) jag tycker att det är så viktigt att en kyrka är öppen. Att det inte är sådär stängt och att bara vissa får komma in och att det bara är en viss sorts människor. Att det blir öppet för alla egentligen. Och mycket är det ju för de som inte har det så bra. Att de vågar sig in här. Det tycker jag är storheten, det var stort när det började hända.

Monicas citat pekar på hur kyrkans sociala arbete har genomgått en process där kyrkan förändrat sin image och profilering och att hennes kyrka nu karaktäriseras av att vara öppen med en strävan efter att nå ut till människor. Detta kan liknas vid att kyrkors profilering och image, precis som i detta fallet, kan vara temporära och föränderliga medan den grundläggande organisationsidentiteten är beständig (Heide et al. 2012).

I flera av intervjuerna framkom det att det finns andra kyrkor eller andra kyrkliga arbeten som avkristnifierar sitt sociala arbete för att lättare kunna samarbeta med kommunen. Behöver kyrkan vid utförandet av socialt arbete ge avkall på det budskap som kyrkan identifierar sig med? Kent reflekterar så här kring detta:

Därför att vi finns ju i samhället. Vi är ju en av de största aktörerna här och en kyrka ska vara kyrka. Vi ska ju stå för det vi tror på. Det gör alla andra. Varför ska vi backa? (...) Det klart att man får välja på vilket sätt man profilerar sig. Men man behöver inte ge avkall på sin egen tro, det behöver man inte göra (...).

Kent lyfter att kyrkan bör hålla fast vid det som identifierar dem som kyrka och inte backa. Kent pekar på att en tydlig profilering är viktig för att kyrkans värdegrund ska bli tydlig utåt. Att den kristna profileringen dessutom kan anses utgöra ett varumärke gör också att det blir viktigt att kommunicera identiteten utåt (Heide et al. 2012). I citatet kan det även utläsas hur Kent anser att kyrkan är en av de största aktörerna i det sociala arbetets fält, vilket ur ett Bourdieuskt perspektiv går tolka som en strategi för att framhäva sitt arbete och legitimera sin egen verksamhet.

Utifrån temat identitet och de citat som lyfts ovan kan det sammanfattas att kyrkornas sociala arbete tydligt säger sig vila på en kristen grund, vilket överensstämmer med empirin i Jeppsson Grassmans (2001) kvalitativa studie där det framkommer att det signifikanta med kyrkans sociala arbete är just den kristna tron. Jeppsson Grassman lyfter även att kyrkorna i hennes studie genom sitt arbete pekar på ett kristet budskap, vilket kan ses i kontrast till empirin i denna studie som visar på att det generellt råder en försiktighet med att öppet evangelisera vid utförandet av socialt arbete. I citaten framkommer det även att kyrkan erbjuder något "mer" genom den andliga aspekten i form av Jesus-dimensionen och en öppenhet som bidrar till gemenskap. Att respondenterna kopplar en del av kyrkans sociala arbete till församlingslivet kan liknas vid Jeppsson Grassmans (2001) avhandling där hennes empiri visar att det är vanligt att frikyrkornas sociala arbete speglas av hur församlingslivet ser ut. Jeppsson Grassman (2001) talar även om inåtriktad och utåtriktad socialt kapital, vilket kan ses i ljuset av det som respondenterna lyfter i termer av det inåtriktade omsorgsarbetet som sker bland församlingsmedlemmarna samt det utåtriktade sociala arbetet.

6.1.2 Frivillighet som grund

Ytterligare en aspekt av identitet som framkom i samtliga intervjuer är att det frivilliga engagemanget på olika sätt framhävs som en del av det kristna livet. Samtliga respondenter berättade i intervjuerna att kyrkornas sociala arbete primärt finansieras av frivilliga gåvor och utförs till största del av frivilliga personer. Tre av fyra kyrkor har dock även ett par anställda inom det sociala arbetet. Rut pekar i detta citat på vad frivilligheten innebär för hennes kyrka:

Japp det är frivilliga gåvor. Det är ju så en frikyrka är uppbyggd genom kollekt och man samlar in pengar på gudstjänster. Man har ett konto, så det är helt frivilligt. Och det är ju varje gudstjänst. Det är ju så det funkar i en frikyrka.

Rut talar här om att frikyrkan finansieras av frivilliga gåvor, vilket i sin tur innebär att de gåvor som kommer in i kyrkan påverkar utformningen av det sociala arbetet. Rut förklarar att det är så finansieringen brukar se ut i frikyrkan, vilket enligt Turunen & Weinryb (2017) innebär att sådana organisationer inte är lika beroende av andra aktörers legitimitet för att kunna finansieras. Kyrkan är däremot beroende av de som ger in till kyrkan på frivillig grund, liksom det frivilliga engagemanget. För att personer ska engagera sig frivilligt krävs det enligt ett Bourdieuskt synsätt att dessa ser kyrkans sociala arbete som legitimt. Att kyrkans sociala arbete utgörs av frivilligt engagemang och frivilliga gåvor menar Kent kan innebära ett hinder i vissa fall. Kent säger så här:

Självklart, vi har ju visioner och vi har ju drömmar vi skulle kunna göra hur mycket som helst och hindret är inte samhället utan hindret är här inne i församlingen hos oss själv tycker jag. Vi hade kunnat ha allting. Dagens och förskola. Allt därifrån till äldreboende skulle vi kunna ha om vi vill det. (...) och så där emellan avgiftningar, behandlingshem, boende för psykisk ohälsa. Allt. Varför inte?

Kent talar om att församlingen måste stå bakom och vilja utgöra en del i de verksamheter som kyrkan bedriver för att det sociala arbetet ska vara möjligt. Utifrån ett Bourdieuskt perspektiv om legitimitet är det viktigt att församlingen legitimerar kyrkans verksamheter. En tydlig kunskap om organisationsidentiteten bland medlemmarna kan i sin tur skapa en sammanhållen profil utåt (Heide et al. 2012). Detta kan kopplas till det Kent lyfter om att som

kyrka vara överens om visioner och drömmar. När det kommer till resurser i form av volontärer lyfter de flesta kyrkor att de har ett stort frivilligt engagemang. Rut beskriver engagemanget så här:

Ja vi gör ju en del av det sociala kan man säga. Utan att någon har sagt att det här ska ni göra. Vi handlar ju frivilligt och det är ju över hela vårt land. Väldigt många kyrkor som gör mycket i det sociala arbetet. Man gör det spontant och man gör det frivilligt och man gör det med hjärtat på något sätt. Så jag tror att vi gör en tjänst för samhället.

Rut förklarar i citatet att kyrkorna i stort står för en del av det sociala. Kyrkans organisationsidentitet kan hos medlemmarna skapa en social identifikation, vilket i sin tur ökar lojaliteten och engagemanget gentemot organisationen (Heide et al. 2012). Mängden av det frivilliga engagemang som Rut beskriver finns runt om i Sverige talar för att det råder en social identifikation med kyrkans sociala arbete. Rut beskriver även att det frivilliga engagemanget grundar sig i att ha ett hjärta för att hjälpa utsatta människor, vilket enligt det kristologiska argumentet är ett fundament i det kristna livet (Blennerberg 2008). Olle lyfter att alla volontärer i kyrkan har något värdefullt att bidra med i det sociala arbetet. Olle säger så här:

För alla i församlingen, även den där gamla "Greta" som är sur och tvär och bitter, har någonting att ge.

Olle berättar i citatet att även sura och bittra personer har något värdefullt att bidra med i församlingen. Detta går att koppla till Heide et al. (2012) som en särart för kyrkans sociala arbete där alla personer ses som kapabla och som en resurs för det frivilliga engagemanget. Detta går även i linje med hur Börjesson (2008) beskriver kyrkans medmännisklighet som ett led i att se människor som en resurs. Samtliga respondenter pekar på att utformningen av det sociala arbetet till största del beror på hur stort frivilligt engagemang som kyrkan har. Kent säger så här:

Vi har ju stora möjligheter, vi har ju hundratals volontärer när det kniper och verkligen behövs.

Kents uttalande om att hans kyrka har stora möjligheter med sin stora andel volontärer kan utifrån ett Bourdieuskt perspektiv förstås som ett sätt att legitimera sitt sociala arbete. Utifrån intervjuerna framkom även aspekten av att det finns volontärer som engagerar sig för att själva få ett sammanhang som en del i att komma ifrån exempelvis missbruk eller psykisk ohälsa. Så här berättar Olle kring detta:

Sen är väl den sociala biten att vi har ju då 70–80 varje vecka, volontärer då, som har ett sammanhang med allt vad det innebär. Det är ju inte så här med alla, alla är ju inte missbrukare eller har psykisk ohälsa men väldigt många. Majoriteten. Slipper de det här med missbruksvård och avgiftning... Jag vet ju inte riktigt men det är ju jättedyra grejer kan jag säga. Psykiatrisk klinik och det är ju det att det tar tid. Och så kanske man är tillbaka igen på ruta ett. Men vi får ju inte ge upp. Vi ger människor chans efter chans.

Olle lyfter i detta citat på hur delar av deras verksamhet bygger på att ge människor med bland annat missbruk en andra chans genom att involvera dem i kyrkans verksamhet att nå ut till andra utsatta grupper. Detta kan ses som ett sätt för kyrkan att profilera och praktisera sin grundläggande identitet (Heide et al. 2012). Det frivilliga engagemanget kan därmed ses ha dubbel betydelse, där det å ena sidan kan vara en del för volontären i resan mot nykterhet eller psykisk hälsa samtidigt som nytta görs för andra.

Sammantaget går det att dra slutsatsen att det volontära engagemanget inom frikyrkan utifrån empirin anses ha en betydelse i flera avseenden. Dels kan det frivilliga engagemanget ses som ett fundament för att kyrkan ska kunna omsätta sin grundläggande identitet i praktisk handling. Empirin visar även på att vissa volontärer engagerar sig för att själva få ett sammanhang och influera sin egen levnadssituation. Det överensstämmer med det resultat som Berglund et al. (2016) beskriver i sin studie där Svenska kyrkan har varit innovativa med att införa nya sätt att arbeta med fokus på empowerment. Flertalet av citaten ovan kan även liknas med det Jeppsson Grassman (2001) lyfter i sin studie om att önskan att göra nytta för andra är ett av de vanligaste motiven för människor att engagera sig inom kyrkan. Det faktum att det enligt empirin finns ett stort frivilligt engagemang inom frikyrkan kan ses i kontrast till det Jeppsson Grassman (2001) lyfter i sin avhandling där hon menar på att Svenska kyrkan tenderar att organisera sig mer utefter professionalitet.

6.2 Kristen profil som en resurs

Att relationen till den offentliga sektorn påverkar kyrkans position i det sociala arbetet var något samtliga respondenter lyfte i intervjuerna. För att få en tydligare förståelse för maktrelationerna mellan olika aktörer i det sociala arbetet kan Bourdieus teori om fält och symboliskt kapital användas. För att analysera fältet blir det viktigt att studera de organ som besitter möjligheten att legitimera aktiviteter i ett fält (Borelius 2016). Inom det sociala arbetets fält har den offentliga sektorn en dominerande position genom en överblickande och lagstiftande funktion (ibid.). Utifrån några av de genomförda intervjuerna kunde en kamp där kyrkan kämpar för att få legitimitet och erkännande utläsas. Rut lyfter att hon upplever att kyrkans sociala arbete inte syns eller hörs:

Det hörs inte så mycket om det här tror jag. Det syns inte, det hörs inte. Vi gör det frivilligt och det är inga stora rubriker, tror jag inte. Jag vet inte om det är så intressant det här överhuvudtaget. Det kristna budskapet kanske inte är så populärt. Jag vet faktiskt inte varför det inte blir så stora rubriker.

Rut lyfter en osäkerhet kring varför det kyrkliga sociala arbetet inte tilldelas så mycket utrymme i fältet och menar att det kan bero på att det kristna budskapet inte är så populärt. Enligt en Bourdieusk tolkning kan detta förstås som att samhället inte tillger kyrkans sociala arbete utrymme i det sociala arbetets fält. Anton beskriver i detta citat om en upplevd kamp inom det sociala arbetets fält:

Nej men det finns en väldigt kritisk och negativ inställning till kyrkor generellt. Återigen inte (kyrkans namn) utan liksom det finns en per default ifrågasättande av legitimitet och varför man gör det tror jag. Men samtidigt de vi pratar med på liksom gräsrotsnivå, dem som är ute på gatorna och gör saker, fältarna, vi har en jättebra dialog. Så det är inte där det sitter. Det sitter liksom några nivåer upp. (...) Sen gör ju socialen också massor men, men det är ju ändå så här förvånansvärt stor impact som kyrkan har och förvånansvärt lite ingångar som kyrkan ges att också vara delaktig.

Detta citat pekar på att Anton upplever kommunens inställning gentemot kyrkan som kritisk. Enligt ett Bourdieuskt synsätt kan den kritiska inställningen tolkas som ett sätt för den

dominerande aktören i fältet att utdefiniera kyrkans sociala arbete, vilket i sin tur påverkar kyrkans möjlighet att bedriva socialt arbete på fältet. Kent upplever till skillnad från Anton att den kritiska inställningen gentemot kyrkan inte innehas av kommunen i stort utan snarare av enskilda tjänstemän:

Det klart att kommunen, jag vet inte (...). Det är väl enskilda tjänstemän då som är rädda om sin plattform. Men dem som är högre upp kvittar det vem som, bara det (sociala arbetet) blir gjort (...) kyrkan är en del av det svenska samhället, en stor del. Vi är ju en maktfaktor i det sociala arbetet, på ett positivt sätt.

Kent förklarar i citatet att enskilda tjänstemän upplevs vara rädda om att förlora sin plattform i förhållande till kyrkans sociala insatser. Detta medan chefer enligt citatet inte lägger vikt vid vem som utför arbetet - bara det blir gjort. Tjänstemännen kan ur ett Bourdieuskt perspektiv förstås uppleva kyrkan som en konkurrent på det sociala arbetets fält. Denna konkurrens finns till följd av att det råder en ojämn tillskrivning av kapital mellan aktörerna i fältet (Borelius 2016), där tjänstemännen tillhörande den offentliga sektorn innehar mest kapital och är måna om att behålla sin dominerande sociala position. Att Kent talar om sin kyrka som en maktfaktor i det sociala arbetets fält kan ur ett Bourdieuskt perspektiv ses som en motstrategi för att legitimera kyrkans sociala arbete i och med den kritik som riktats från tjänstemännen. Detta talar även för att det råder en maktkamp i fältet där båda aktörerna anser sig ha makt att förändra och forma fältet. I citatet nedan förklarar Anton hur kyrkans möjligheter till att positionerna sig påverkas av kommunens inställning gentemot kyrkan som aktör:

Alltså man kan ju tycka att man borde som samhälle vara mer öppen för att alla som vill göra någonting borde få göra någonting om det liksom är för att hjälpa människor. Men man har en ganska trångskodd syn på kristna organisationer och inte bara (kyrkans namn) utan också generellt. Man kan ju ha en kristen profil eller så men som kyrka när vi säger att vi "Hej jag ringer från (kyrkans namn)" då blir det liksom murar som, det blir stopp som byggs upp, det blir liksom tio extra frågor och sådär. Kanske förståeligt eller kanske inte men det är verkligheten.

Anton lyfter att deras kristna profilering skapar hinder för kyrkan att samarbeta med kommunen. Detta kan utifrån ett Bourdieuskt perspektiv tolkas som att kommunen använder

sin makt för att avgöra vilka som anses lämpliga att utträta socialt arbete. Kommunen har ett annat sätt att bedriva socialt arbete än kyrkan där den religiösa sidan ej återfinns (Linde & Scaramuzzino 2017). Det kan i sin tur påverka vilka aktörer som de väljer att legitimera. I detta citat kan det tolkas som att kommunen istället för att tillge kyrkan symboliskt kapital i form av erkännande istället tillskriver dem ett negativt symboliskt kapital (Borelius 2016). Det negativa symboliska kapitalet beskrivs enligt Anton som en trångskodd och avvisande hållning från kommunens sida, vilket kan tolkas som stigmatiserande. Evas upplevelse av kommunens inställning till kyrkans sociala arbete är att det kan finnas förutfattade meningar som skapar hinder. Eva säger så här:

Nej, men det kan ju vara att de har lite förutfattade meningar. Att ni är lite "såhär och såhär". Att "ni passar inte in i detta" och då är det ju i vissa fall att "aja men tycker ni så är det ju ingenting vi kan göra något åt". Men det är ju inte så att vi känner att vi lider av det (...) Det är ju väldigt lätt att bara tycka och tänka och gnälla och inte vilja ändra på sin åsikt (...) Det handlar om att man vågar lära känna människor, att man vågar.

Eva beskriver hur kyrkan inte alltid är villiga att bemöta de förutfattade meningarna som kommunen har gentemot kyrkans arbete. Utifrån ett Bourdieuskt perspektiv är det den dominerande aktören som sätter ramarna för det sociala arbetets fält, vilket utifrån Evas citat kan förstås genom att hon inte upplever att kyrkan anses passa in i dessa ramar. Eva menar att kyrkan inte lider av det och att ansvaret ligger hos kommunen att förändra sin bild av kyrkan för att de ska kunna samarbeta. Okunskap om varandras verksamheter kan enligt Jeppsson Grassman (2001) leda till ett försvårat samarbete. Samtidigt som Eva upplever att kommunen kan vara trångskodd berättar hon även att vissa av kyrkans verksamheter blir rekommenderade av kommunen:

Ja men det, när man pratar med, dem vet ju att vi finns och sådär. Och sen så har vi olika kontakter. Och då säger dem "ja men vi (kommunen) har faktiskt rekommenderat er, att dem kan söka sig till er" så att absolut. Men det beror ju på lite, ja men vad det gäller.

Rekommendationen av kyrkans sociala arbete som Eva beskriver visar också på att kyrkan enligt ett Bourdieuskt perspektiv tilldelas ett symboliskt kapital genom att rekommendera andra att ta del av kyrkans tjänster. I och med kommunens dominerande position besitter de

makten att definiera vad som är bra respektive dåligt socialt arbete och i detta fall handlar det om att erkänna kyrkans sociala arbete genom att tilldela utrymme. På frågan vad Monica tänkte om kommunens syn på kyrkan svarade hon i positiva ordalag:

Nej jag tror bara de tycker att det är bra och att det är ett komplement faktiskt. För de känner ju sig många gånger otillräckliga med vad de kan erbjuda och göra. Så det tror jag. (...) Men vi försöker bjuda in politiker också faktiskt för att de ska få veta hur det ser ut. (...) Ja det har varit någon gång som vi har bjudit in och de har kommit så det har varit väldigt bra. Och uppskattat från båda håll.

Monica upplever utifrån detta citat att hennes kyrka snarare blir erkända av kommunen. Detta genom att få utrymme att utgöra ett komplement till den offentliga sektorn och för att politiker närvarat på kyrkans nätverksträffar. Genom att göra en Bourdieusk tolkning kan detta erkännande också resultera i att kyrkan tilldelas ett symboliskt kapital av kommunen genom att ge utrymme för kyrkan att vara delaktiga i fältet. Monica menar vidare att kommunen nog upplever att de inte kan täcka alla behov av socialt stöd i samhället och att de själva känner sig otillräckliga. Kent lyfter sin erfarenhet av att myndigheterna respekterar kyrkans arbete:

Jag har den erfarenheten att myndigheterna respekterar vårt arbete, vad vi gör, oavsett om de har en tro eller inte. Om de tycker att det där med Jesus, det är något flummigt, men det säger de inte. De vet ju vad vi gör. Sen får ju resultaten tala för sig. Vad ska de annars göra? Så vi är viktiga.

Kent menar i detta citat att myndigheterna oavsett om de har en tro eller inte tvingas respektera kyrkans sociala arbete. Ur ett Bourdieuskt synsätt går det att se att Kents legitimering av kyrkans arbete på det sociala arbetets fält grundar sig i vetskapen om att den offentliga sektorn behöver kyrkan oavsett om de vill det eller inte. Kents citat pekar på att kyrkan är en så pass viktig aktör sett till det sociala arbetet att den offentliga sektorn inte har råd att kommentera den kristna profileringen. Kent menar att kyrkans resultat av det sociala arbetet får tala för sig självt. Kents resonemang med ett tydligt Jesus-perspektiv går att ställa i kontrast till att vissa kristna aktörer avkristnifierar sitt arbete som en strategi för att få mer

utrymme inom fältet. Detta ställde sig de flesta av respondenterna kritiska till. Anton säger så här:

Vi supporterar vissa av deras sociala insatser. Och de har ju samma utmaningar förutom när de då gör såna tydliga projekt där man avkristnifierar sitt arbete och man plockar bort vissa av de här fundamenten och gör det väldigt diffust. Vilket... jag vet inte vad man ska säga om det. Men det är tyvärr, I våran insats nu så har vi fått frågan så här, är det politiskt och religiöst oberoende så kan vi vara med (...) jag tror att det är i samhället en drivkraft som är att de lite har den.

Utifrån detta citat och ett flertal andra intervjuer framkom den kristna profilen som ett emblem för kyrkan att vara stolt över. Om en kyrka innehar ett högt kapital i form av kristenhet kan detta användas för att konsekvrera, alltså erkänna, andra kyrkor eller tala om andra kyrkor som avkristnifierade (Borelius 2016). Kristenheten kan därmed tolkas som en typ av religiöst kapital som anses utgöra en resurs för kyrkans sociala arbete i fältet. Att bära den upplevda resursen med stolthet trots att den inte upplevs bli erkänd av kommunen som är den dominerande aktören kan liknas med Bourdieus (1984) mening om att göra en dygd av nödvändigheten. Den kristna profileringen kan även ses som en förutsättning för kyrkan att få delta, vilket enligt ett Bourdieuskt perspektiv är något som aktörer slåss om. Att en kyrka som tillskriver sig ett högt kristet kapital kan benämna andra kyrkor som avkristnifierade som ett redskap för att tillge dem ett negativt symboliskt kapital. Även om avkristnifiering utifrån empirin spås ge kyrkan en större legitimitet gentemot den offentliga sektorn menar Kent att det inte är ett eftersträvansvärt tillvägagångssätt:

Nej tvärtom. Tvärtom. Det är helt tvärtom. Man tror (att man vinner på) det men man förlorar på det. Nej jag tycker att man, jag vet att man måste vara tydlig vad man sysslar med. Då vet de var man har en.

Kent håller i citatet inte med om att avkristnifiering ger ett ökat erkännande från kommunen utan att det snarare skapar en osäkerhet hos kommunen gällande kyrkans arbete. Detta går att tolka som att om en organisation har en kristen identitet så behöver den kommuniceras tydligt, vilket kan förstås likt att ha ett tydligt formulerat varumärke vilket även kan skapa

lojalitet gentemot organisationen (Heide et al. 2012). Kent menar att kommunens byråkratiska sätt att bedriva socialt arbete i vissa avseenden kan sätta käppar i hjulen:

Ja vi släpper det inte, så kommunen är så byråkratiskt. Man bollas mellan varandra, det leder ofta inte till någonting. Och som det mötet jag berättade om igår. Kommunen var bara tacksamma att jag var med och så knöt vi ihop säcken, så här gör vi då, alla gör sitt och så kommer det bli bra. Så jag tycker de gör ett fantastiskt arbete eller överhuvudtaget att de orkar jobba socialt utan att ha Gud med sig. Den organisationen som kommunen har. Skitjobb. Det är tufft.

Kent lyfter hur kyrkan särskiljer sig från den offentliga sektorn genom att inte vara lika byråkratisk samtidigt som han talar om att han tycker att kommunen gör ett väldigt bra jobb utifrån sina förutsättningar. Den kritik som Kent beskriver gentemot den offentliga sektorn är enligt ett Bourdieuskt perspektiv ett sätt att legitimera sin egen verksamhet genom att upphöja sitt eget sociala arbete i kontrast till den offentliga sektorn. I förhållande till detta menar Kent på att den offentliga sektorns motkrav kan göra att människor bollas mellan instanser och inte får den hjälp de behöver.

Även om inte alla respondenter hade en samstämmig upplevelse sett till kommunens syn på och samarbete med kristna organisationer, ansåg samtliga respondenter att samarbetet med andra kyrkliga organisationer i de flesta avseenden var fungerande. Majoriteten av respondenterna berättade att kyrkorna hade versioner av nätverksträffar där kyrkor och även andra aktörer inom det sociala arbetets fält träffades regelbundet för att samverka. Så här beskriver Monica samarbetet:

Vi är jättenoga med det att vi rekommenderar att du kan gå dit. Och kanske ganska, försöker vara noga med att det här kan vi göra. Men om vi inte räcker till kan du gå till någon annan som är bättre än det vi gör. Så att där tror jag verkligen att vi har. Och det är klart de nätverksträffarna vi har, att vi känner varandra gör ju också väldigt mycket med samarbete.

I detta citat beskrivs samarbetet bland kyrkorna som fungerande och viktigt för att kunna dra nytta av aktörernas olika styrkor och nischer. Samarbetet sker enligt samtliga respondenter i en högre grad mellan kyrkor än mellan kyrka och kommun. Detta kan enligt en Bourdieusk

tolkning bero på den upplevda kampen om att vinna erkännande från den dominerande aktören utifrån den kristna profileringen.

Sammantaget upplever en del av respondenterna en press på att vara religiöst obundna för att tillges symboliskt kapital, legitimitet och utrymme av den dominerande sektorn i fältet. Trots detta verkar det som att den kristna profileringen är ett så pass starkt emblem att det från respondenternas sida finns en ovilja att göra avkall på sin kristna värdegrund i spelet om att bli erkänd som aktör. Däremot går det att se att det kristna kapitalet anses vara en resurs för kyrkorna och används till viss mån för att tillge både positivt och negativt symboliskt kapital till kyrkor beroende på hur pass kristna de anses vara. Detta kan kopplas till tidigare forskning där Meakin (2005) menar på att det finns en större tendens för kyrkan att avkristnifiera sig vid samarbete med kommunen. Likaså menar Jeppsson Grassman (2001) i sin avhandling på att det gör att den kristna profileringen därmed kan bli utslätad och att det kan vara svårt att upprätthålla sin egen särart. Även Engel (2006) lyfter att viss kritik som riktas mot organisationers kristna profil kan medföra att kristna organisationer tenderar att tona ner den. Samtliga respondenter hade en kritisk inställning gentemot att tona ner den kristna profilen, vilket kan liknas vid det resultat som framkom i Bäckströms (2014) studie där kyrkan ansåg att de i samarbete med andra aktörer bör stå för sin kristna profil och som företrädare för människovärdet och de utsatta.

Trots att vissa respondenter upplever att de inte alltid blir erkända lyfter exempelvis Monica att den offentliga sektorn inte skulle klara sig utan kyrkan. Det överensstämmer med det resultat som Jeppsson Grassman (2001) presenterar i sin studie där församlingarna upplever att kommunala myndigheter har fått en positiv inställning till kyrkan efter insikten om att kyrkan behövs för att täcka sociala behov. Kent menar på att kyrkan vinner fördelar på att inte vara lika byråkratisk som den offentliga sektorn, vilket kan liknas vid Bäckströms (2014) studie där det framkommer att kyrkans öppenhet och empati kan leda till att människor i behov av hjälp hellre söker sig till kristna sociala arbeten på grund av de lägre motkraven.

6.3 Kyrkan som ett komplement

Utöver att det genom intervjuerna framkom att det råder spänningar på det sociala arbetets fält framkom det också att samtliga respondenter i någon mån såg sig som ett komplement till den offentliga sektorn. Ett komplement kan enligt Blennberger (2008) utgöras genom att vara antingen ett supplement, parallell resurs eller en samarbetspartner. Denna del är tänkt att konkretisera hur respondenterna upplever kyrkans relation till den offentliga sektorn.

Respondenternas upplevelser av att vara ett komplement kommer således att beskrivas utifrån Blennbergers (2008) relationsbestämmelser.

Respondenterna påvisade i intervjuerna sammantaget en bredd av olika kyrkliga verksamheter, där vissa av kyrkans sociala verksamheter beskrivs komplettera kommunen genom att ha en avlastande effekt. Några sociala verksamheter som framhölls som avlastande var de olika kyrkornas arbete med flyktingar, människohandel och arbetet med missbruk. Så här beskriver Olle sin kyrkas avlastande funktion:

Dels fyller vi ju den funktionen att vi hjälper socialbyrån då genom att dela ut matkassar. Så det är klart att det gör vi.

Olle menar i citatet på att kyrkan fyller en viktig funktion gentemot socialtjänsten genom att dela ut mat, vilket han menar avlastar socialtjänstens ekonomi. Denna avlastande effekt kan kopplas till Blennbergers (2008) resonemang om att utgöra ett supplement gentemot den offentliga sektorn. Olles beskrivning av kyrkans innovativa arbete går även att koppla till Blennbergers (2008) beskrivning av att vara avantgarde gentemot den offentliga sektorn. Likt en avantgarderelation beskriver Olle hur kyrkans sociala arbete erbjuder en kostnadseffektiv lösning på att nå ut och stötta utsatta grupper i samhället.

Ur intervjuerna kunde det även utläsas att kyrkan kompletterade den offentliga sektorn genom att vara en parallell resurs. Anton säger så här:

Resurserna räcker inte till som kommunen har. (...) Polisen liksom är så tacksamma för oss. Och vi har en bra dialog med dem och så här och de uttrycker att det hade varit en annan

situation här om inte ni (kyrkans volontärer) hade varit här. (...) Så att det är uppenbart att inte resurserna räcker till. Det är uppenbart att kyrkan behövs och frivilligorganisationer generellt.

Anton berättar i citatet att det är uppenbart att den offentliga sektorns insatser inte räcker till, vilket gör att kyrkans och frivilligorganisationers sociala arbeten fyller en viktig funktion i samhället. Vidare i intervjun med Anton framkom det även att de som kyrka utgör flera till synes liknande verksamheter som kommunen men i en större omfattning, vilket går hand i hand med Blennbergers (2008) definition av att utgöra parallell resurs. Att Anton lyfter kyrkans volontärer som en stor tillgång i relation till den resursbrist som den offentliga sektorn beskrivs ha, kan enligt ett Bourdieuskt resonemang om symboliskt kapital tolkas som en strategi att legitimera kyrkans volontärverksamheter som en värdefull resurs.

Olle resonerande kring legitimitet sett till ifall kyrkan borde ta betalt gentemot kommunen för vissa av sina sociala insatser. Detta är ett perspektiv som inte lyfts i några av de andra intervjuerna. Så här resonerar Olle kring dilemmat:

Jag tycker ju så här egentligen att vi är lite för fega. Liksom kanske till och på något sätt ta bidrag och betalt (...) samtidigt som jag accepterar församlingens hållning. Att vi ska inte, man ska inte på något sätt vara beroende av kommunen.

Olles personliga åsikt är att kyrkan i viss mån skulle kunna ta betalt från kommunen, samtidigt som han uttrycker en förståelse över att församlingen inte vill finansiera sitt sociala arbete utifrån en beroendeställning till kommunen. Utifrån ett Bourdieuskt synsätt kan Olles åsikt om att vilja ta betalt för kyrkans sociala arbete gentemot kommunen vara en strategi att legitimera sin verksamhet som ansenlig. Kyrkans ståndpunkt i att inte vilja finansieras av statliga medel går att koppla till den utveckling om att civilsamhället i större mån kan finansiera sig oberoende av statliga medel och därmed bli friare i utformandet av sin identitet (Turunen & Weinryb 2017) Vidare pekar Kent på att det finns en poäng med att kyrkan inte bör anpassa verksamheten efter ett kommunalt förhållningssätt:

Jag tycker ju att det kristna sociala arbetet är överlägset det vanliga sociala arbetet, på många sätt. Mycket kanske tack vare att man tar hänsyn till hela människan. Inte bara det fysiska och psykiska och ekonomiska och det här utan också andligt sett. Och det är ju det som ger resultat

och håller, det vet vi. Och det har ju gjorts många utvärderingar och forskning om det. I ett sånt här kärlekslöst samhälle måste vi visa kärlek och omtanke och medmänsklighet och där har vi vår styrka.

Kent beskriver i citatet att det kyrkliga sociala arbetet har en annan dimension än det sociala arbete som offentlig sektor utför. Kyrkans särart i form av att vara givare av en andlig dimension medför att kyrkan kan ses som ett alternativ till den offentliga sektorn (Blennberger 2008). Det signifikanta med kyrkans sociala arbete kännetecknas sammantaget vara den kristna tron, synen på människan och att genom sitt arbete peka på ett kristet budskap. Genom intervjuerna framkom det även olika tankar kring hur samarbetet med kommunen både önskas och bör se ut. I Kents kyrka har de valt att ingå ett IOP- avtal¹ med kommunen sedan tre år tillbaka, vilket han talar om i detta citat:

Ja man samverkar i samhällsproblem men vi samverkar i sociala frågor, i och med att det är socialt arbete (...) jag tycker det är bra initiativ av kommunen.

Kent berättar i citatet att kyrkan och kommunen samverkar i vissa sociala frågor, vilket grundar sig i ett initiativ taget från kommunen. Denna vilja från kommunens sida om att använda sig av kyrkans verksamhet som ett komplement gör utifrån ett Bourdieuskt perspektiv att kyrkans sociala arbete anses vara legitimt genom givandet av utrymme i fältet. Ett annat samarbetsinitiativ som visades från flera av respondenterna var hur kyrkan kan vara till hjälp och stöd för människor i relationen till olika sociala kontakter. Rut beskriver det så här:

Det som har, gjort mest kan jag tänka, om man nu kan göra någonting så har jag följt dem här vännerna till Migrationsverket. Över tjugo gånger. Med att vara en medmänniska, vara en svensk som följer med. Hälsa på deras advokat, tolk, handläggare. Och även varit med på några intervjuer och lyssnat. Det tror jag har betytt för dem och för mig.

---

¹ ”Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en samverkansmodell mellan det offentliga och den idéburna sektorn. Forum – idéburna organisationer med social inriktning tog fram modellen 2010 för att möjliggöra problemlösning mellan sektorer för ett hållbart samhälle. IOP har bland annat använts för att motverka mäns våld mot kvinnor, minska utsatthet hos EU-migranter och i etableringsarbetet med nyanlända” (Socialforum 2020).

Rut lyfte under intervjun att hon under flyktingkrisen har engagerat sig för flyktingar, vilket av citatet framgår genom att vara behjälplig i kontakten med Migrationsverket på olika sätt och som medmänniska. Att hjälpa människor i kontakten med olika institutioner kan liknas med det Blennberger (2008) menar kring att utgöra en länk. Även Kent beskriver hur de som kyrkan kan utgöra en länk:

Vi kan inte tillfredsställa alla behov i samhället. Det kan vi inte men en hel del akut hjälp. Det vi kan göra är att vi kan gå med, vi kan följa med till försörjningsenheten eller psykiatrien eller missbruksvården (...)

I detta citat beskriver Kent hur de som kyrka kan utföra akut hjälp genom att följa med personer till olika instanser. Enligt Blennberger (2008) är det vanligt att kyrkan utgör en länk genom att vägleda människor i kontakten med bland annat socialtjänsten. Med bakgrund av det som i resultatet framhållits kring kyrkans relation till den offentliga sektorn lyfter Anton en vädjan till samtliga aktörer inom fältet att aktörerna trots sina olikheter ska kunna samarbeta:

Men jag tror att vi, inställningen som alla borde ha, kommun och civilsamhället är att vi kan lära av varandra. Om fler hade haft den inställningen så hade vi nog inte varit där vi är idag. (...)

Anton säger i citatet att han önskar en inställning av förståelse mellan kommun och civilsamhälle. Antons vädjan kan förstås utifrån ett Bourdieuskt synsätt om kamp och konkurrens inom fältet. Detta problematiserar Anton och menar att en förståelse mellan aktörerna i fältet skulle leda till ett fält där inte fördomar och okunskap skulle stå i vägen för att kunna hjälpa människor som är i behov av hjälp.

Sammanfattningsvis har det framkommit att kyrkan kan erhålla olika former av relationsbestämmelser gentemot den offentliga sektorn. Det huvudsakliga som lyfts är att kyrkan anser sig vara ett komplement till den offentliga sektorn genom den andliga aspekten, vilket anses utgöra en grund för att hänsyn ska kunna tas till hela människan. Detta går att likna vid Pessi et al. (2009) kvalitativa studie där de intervjuade från en kyrka ansåg att de bemötte människor på ett mer holistiskt sätt än socialarbetare. Utifrån citaten lyfts det även att

kyrkan anses ha en styrka i att visa kärlek i ett kärlekslöst samhälle, vilket kan liknas vid forskning av Rainbow (1988) som lyfter att kyrkan kan ses som en fristad och därmed utmärka sig i samhället. Enligt empirin var det en kyrka som valt att ingå ett samarbetsavtal med kommunen, vilket enligt Jeppsson Grassmans (2001) avhandling kan vara ett sätt att konkretisera parternas ansvarsområde och därmed underlätta ett samarbete.

7. Slutdiskussion

I denna studie har vi strävat efter att undersöka hur människor som är delaktiga i ett specifikt frikyrkosamfunds sociala arbete dels motiverar den egna kyrkans engagemang i nämnda arbete, dels hur de ser på den egna kyrkans relationer till andra aktörer i det sociala arbetets fält och det sociala arbetets betydelse för den egna kyrkans identitet. Detta har vi försökt göra genom att besvara följande frågeställningar: Hur motiverar respondenterna sin egen kyrkas engagemang i det sociala arbetet? Vilken betydelse har enligt respondenterna det sociala arbetet för den egna kyrkans identitet? Hur ser respondenterna på sin egen kyrkas relation till andra aktörer i det sociala arbetets fält? Vi kommer vidare i slutdiskussionen att göra en summering av svaren på samtliga frågeställningar.

I analysen av intervjuerna fann vi att motivet bakom utförandet av det sociala arbetet var starkt kopplat till kyrkans identitet. Respondenterna motiverade samstämmigt sitt och sin egen kyrkas engagemang som en naturlig del av det kristna livet genom att leva som Jesu efterföljare. När det kommer till det sociala arbetets betydelse för kyrkans identitet utgjorde det enligt empirin en stor och betydelsefull identitetsmarkör. Det sociala arbetet framhölls i stort som ett existensberättigande för den kristna tron och för kyrkan. Samtliga respondenter framhöll även en särart och resurs i form av att kyrkan erbjuder en andlig dimension som ser till "hela människan" samt kyrkans sociala kapital i form av öppenhet, inkludering, gemenskap och ambassadörer av kärlek. Även den kristna profilen och det frivilliga engagemanget lyftes som identitetsmarkörer och något som utmärker kyrkan.

Eftersom det frivilliga arbetet enligt empirin främst utgörs av personer utan krav på professionalitet har vi reflekterat kring vad effekten av detta kan bli. Upplever de utsatta att hjälpen ter sig bättre eller sämre när det finns inslag av professionalitet? Detta kan inte besvaras i denna studie men vi kan konstatera utifrån empirin att det faktum att kyrkans sociala arbete mestadels bygger på ett frivilligt engagemang endast lyfts i en positiv bemärkelse.

Eftersom kyrkan bedriver socialt arbete på kristen grund särskiljer de sig från den offentliga sektorn (Linde & Scaramuzzino 2017). Denna särskiljning har enligt respondenterna präglat relationen mellan kyrkan och den offentliga sektorn på det sociala arbetets fält i fråga om konkurrens. Det lyftes även att det inom vissa områden i det sociala arbetets fält finns krav på politisk och religiös obundenhet för att vinna erkännande från den offentliga sektorn. Några respondenter menade att kyrkans kristna profilering därmed inte legitimeras av den offentliga sektorn utan i vissa fall stigmatiseras. Några av respondenterna upplevde att kampen om legitimitet kunde gälla vissa delar av det sociala arbetet men att kyrkan faktiskt även kan erfara att de blir uppskattade, respekterade och rekommenderade av kommunen. Relationen med den offentliga sektorn upplevdes därmed olika och vi ställde oss frågan varför det kyrkliga sociala arbetet kan bli stigmatiserat trots att empirin visar på att kyrkorna inte vill "slå Bibeln i huvudet" på människor? Den upplevda stigmatiseringen beskrevs av respondenterna baseras på okunskap och förutfattade meningar från den offentliga sektorn. Något vi hade funnit intressant är att veta vad den offentliga sektorn faktiskt anser om sociala arbeten med kristen profilering? Hade svaren liknat respondenternas upplevelser eller hade blivit något helt annat?

I empirin framkom det även att vissa kristna verksamheter använder avkristnifiering som en strategi för att vinna legitimitet från den offentliga sektorn. Detta bemöttes av vissa med skepsis eftersom samtliga respondenter ansåg det viktigt att stå fast vid sin kristna profil som anses utgöra en resurs, trots kampen om legitimitet i det sociala arbetets fält. Men vad innebär egentligen ett avkristnifierat arbete och vem har legitimitet att definiera det? Handlar det i grund och botten om olika sätt att se på vad som är den bästa metoden att utföra kristet socialt arbete? Utifrån respondenternas skeptiska diskussion om avkristnifiering reflekterade vi även över ifall det kan vara en strategi för att lyfta fram och hävda sin egen kyrkas metod som den bättre.

Genom denna studie har respondenterna lyft fram kyrkan som ett stort komplement till den offentliga sektorn utifrån deras särart som kyrka. Kyrkans avlastande roll framhålls i intervjuerna mestadels likt en parallell resurs, ett supplement samt en länk. Det som framhölls mest utifrån resonemangen kopplat till komplement var kyrkans särart i form av att erbjuda en andlig dimension. En del av respondenterna menade att den offentliga sektorns svaghet är de

byråkratiska behovsprövade inslagen. Kopplat till respondenternas syn på kommunens byråkratiska inställning reflekterade vi kring ifall den frivilliga sektorn kan ses som ett komplement i erbjudandet av en kravlös hjälp? Vad är för- och nackdelarna med ett sådant socialt arbete? Enligt empirin är det vissa som uppsöker kyrkan just på grund av en upplevelse av kravlöshet.

Sammanfattningsvis har denna studie bidragit med ett kompletterande perspektiv på kyrkligt socialt arbete med fokus på ett specifikt frikyrkligt samfund. Det kompletterande perspektivet har under studiens gång kunnat liknas i viss mån med den tidigare forskningen som presenterats i denna studie. Under studiens gång har det även uppkommit frågor och diskussioner kopplat till ämnet som vi finner intressanta. Något som vi genomgående har frågat oss utifrån empirin är hur en större mobilisering av samhällets alla sociala resurser på det sociala arbetets fält hade kunnat se ut och innebära? Hade exempelvis ett samhälle med ett mindre fokus på organisationens identitet kunnat hjälpa fler människor i längden? Denna studie täcker inte in alla dessa frågor, vilket gör att de därmed inte kan besvaras. För att få ett lite mer nyanserat svar på frågan och en mer heltäckande bild av kyrkans position i det sociala arbetets fält hade en studie kring den offentliga sektorns ståndpunkter varit relevant. För att förstå positionerna i det sociala arbetets fält och bredden av motiv till utförandet av socialt arbete hade även en bredd av olika sociala verksamheter behövts lyftas fram, vilket gör att vi uppmuntrar till vidare forskning inom ämnet. Även en studie utifrån personerna som nyttjar frikyrkans sociala arbeten hade varit relevant för att få en bild av hur deras sociala arbete faktiskt upplevs av andra. Men den viktigaste slutsatsen som vi kan dra utifrån vår studie är att respondenterna upplever att det sociala arbetet är självklar del av kyrkans uppdrag. För vad är egentligen tro utan gärningar? Jo, den är död.

8. Referenslista

Alvesson, M. & Sveningsson, S. (2012). *Organisationer, ledning och processer*. Lund: Studentlitteratur.

Berglund, K-E., Lindberg, M., Nahmfeldt, C. (2016). Social innovation now and then in the Church of Sweden. *Diaconia – Journal for the Study of Christian Social Practice*. 7(2): 125–141.

Christiansson, E. (2008). Diakoni i samhällsförändring. *Diakoni - tolkning, historik, praktik*. (Red.) E, Blennberger, & M.J, Hansson. Stockholm: Verbum Förlag AB.

Blennberger, E. (2008). Diakoni, etik och ideologi. *Diakoni - tolkning, historik, praktik*. (Red.) Blennberger, E. & Hansson, M.J. Stockholm: Verbum Förlag AB.

Blomberg, S. & Petersson, J (2015). Socialt arbete - en grundbok. *Socialpolitik och socialt arbete*. (Red.) A, Meeuwisse, S, Sunesson & H, Swärd. Stockholm: Natur & Kultur.

Borelius, U. (2016). *Om befrielsesteologins uppkomst i Latinamerika: En sociologisk analys av religiös förändring*. (Doktorsavhandling, Göteborgs universitet: Samhällsvetenskapliga fakulteten, 477). Skellefteå: ArtosAcademic. Hämtad från <http://hdl.handle.net/2077/44790>

Bourdieu, P. (1984). *Distinction – A Social Critique of the Judgement of Taste*. London: Routledge & Kegan Paul Ltd.

Bourdieu, P. (2020). *Habitus and field: General Sociology, Volume 2, Lectures at the Collège de France 1982–83*. Cambridge: Polity Press.

Bryman, A. (2008). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Bäckström, A. (2014). Svenska kyrkan som tillitsmakare och religiöst problem i välfärden. A. Bäckström (Red.), *Välfärdsinsatser på religiös grund* (s. 63–109). Skellefteå: Artos & Norma bokförlag.

- Bäckström, A. (2014). Välfärdsinsatser på en religiös grund - förväntningar och problem. A. Bäckström (Red.), *Välfärdsinsatser på religiös grund* (s.11–27). Skellefteå: Artos & Norma bokförlag.
- Bäckström, A., Edgardh Beckman, N., Pettersson, P. (2004). *Religiös förändring i norra Europa. En studie av Sverige Från statskyrka till fri folkkyrka* (Diakonivetenskapliga institutets skriftserie, 2004:8). Uppsala: Diakonivetenskapliga institutet.
- Börjesson, B. (2008). *Förstå socialt arbete*. Liber: Stockholm.
- Carlhed, C. (2011). *Fält, Habitus och kapital som kompletterande redskap i professionsforskning*, Socialvetenskaplig tidskrift, 18(4) 283–300.
- Bäckström, A., Edgardh Beckman, N., Pettersson, P. (2004). *Religiös förändring i norra Europa. En studie av Sverige Från statskyrka till fri folkkyrka* (Diakonivetenskapliga institutets skriftserie, 2004:8). Uppsala: Diakonivetenskapliga institutet.
- Engel, C. (2006). *Svenska kyrkans sociala arbete - för vem och varför? En religionssociologisk studie av ett diakonalt dilemma* (Forskningsavdelningens skriftserie, 2006:26). Hämtad från <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:356786/FULLTEXT01.pdf>
- Fix, B. (2002). From charity to client-oriented social service production: A social profile of religious welfare associations in Western European comparison. *European Journal of Social Work*, 5(1), 55–62, doi: 10.1080/ 714 890 015.
- Giddens, A., Sutton, P. (2014). *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Jeppsson Grassman, E. (2001). *Socialt arbete i församlingens hägn*. Verbum Förlag AB: Stockholm.
- Jeppsson Grassman, E. (2014). Vilken väg? Svenska kyrkans omsorg i en tid av världsförändringar. A. Bäckström (Red.), *Välfärdsinsatser på religiös grund - Förväntningar och problem* (s.285–305). Skellefteå: Artos & Norma Bokförlag AB.
- Johansson, H., Meeuwisse, A. (2017). Socialt arbete i civilsamhället: Mikro- meso- och makroteorier. S. Linde & R. Scaramuzzino (Red.), *Socialt arbete i civilsamhället* (s.47–69). Lund: Studentlitteratur.

Johansson, S., Dellgran, P. & Höjer, S. (2015). Inledning. S. Johansson, P. Dellgran & S. Höjer (Red.), *Människobehandlande organisationer* (s.21–38). Stockholm: Natur & Kultur.

Leis-Peters, A. (2014). Hidden by Civil Society and Religion? Diaconal Institutions as Welfare Providers in the Growing Swedish Welfare State. *Journal of Church and State*. 56(1) ss. 105-127.
DOI: 10.1093/jcs/cst134

Linde, S. (2010). *Församlingen i granskningssamhället*. (Doktorsavhandling, Lunds universitet: Samhällsvetenskapliga fakulteten, 303). Lund: Lunds universitet. Hämtad från <https://portal.research.lu.se/portal/files/4065454/1692226.pdf>

Linde, S., Scaramuzzino, R. (2017). Det civila samhällets historia - begreppet, fenomenet och debatten. (Red.) S. Linde & R. Scaramuzzino (Red.), *Socialt arbete i civilsamhället* (s.25–42). Lund: Studentlitteratur.

Lundström, T. (1995). Frivilligt socialt arbete under omprövning. *Socialvetenskaplig tidskrift*. 2(1): 39–59.

Lövgren, V., Kalman, H., Sauer, L. (2012). Känsliga personuppgifter - mellan prövning och forskningspraktik. H. Kalman & V. Lövgren (Red.), *Etiska dilemman* (s.55–71). Malmö: Gleerups utbildning AB.

Meeuwisse, A. & Swärd, H. (2006). Socialvetenskapliga utgångspunkter. A. Meeuwisse, S. Sunesson & H. Swärd (Red.), *Socialt arbete - En grundbok* (s. 25–75). Natur & Kultur: Stockholm.

Meakin, E. (2005). *Att gå dit ingen annan går* (Publikationer från Växjö stift, 1402–0076:11) Växjö: Växjö stift.

Myndigheten för stöd till trossamfund. (2018). *Statistik på betjänande i frikyrkan*. Hämtad 2020-04-21 från <https://www.myndighetsst.se/kunskap/statistik-om-trossamfund.html>

Nationalencyklopedin. (2020). *Frikyrka*. Hämtad 2020-04-21 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/frikyrka>

Nationalencyklopedin. (2020). *Socialt arbete*. Hämtad 2020-04-21 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/socialt-arbete>

Pessi, A. B., Angell, O., Pettersson, P. (2009). Nordic Majority Churches as Agents in the Welfare State: Critical Voices and/or Complementary Providers? *Temenos*. Vol 45(2). ss. 207-234.

Rainbow, J. (1988). Social Policy and Church Social Work. *Review and expositor*. 85(2) ss. 267-272. doi: [10.1177/003463738808500207](https://doi.org/10.1177/003463738808500207)

Regeringskansliet. (2015). *Trossamfundens insatser*. Hämtad från Regeringskansliet: <https://www.regeringen.se/49bb8f/contentassets/e016194ce5ce4ce4beaa2130c6a92219/ds-20153-trossamfundens-sociala-insatser>

Scaramuzzino, R., Jönsson, A. (2017). Samverkan, dialog och styrning - integration av nyanlända i förening. (Red.) S. Linde & R. Scaramuzzino (Red.), *Socialt arbete i civilsamhället* (s.149–170). Lund: Studentlitteratur.

Socialforum. (2020). *Idéburet offentligt partnerskap*. Hämtad 2020-04-30 från <https://www.socialforum.se/om-forum-2/ideburetoffentligt-partnerskap/>

SFS 2003:460. *Etikprövningslagen*. Stockholm: Utbildningsdepartementet

SOU 1994:139. *Ny socialtjänstlag*. Stockholm: Socialdepartementet.

Sveriges Kristna Råd. (2020). *Om oss*. Hämtad 2020-04-21 från <https://www.skr.org/om-oss/historik/>

Thúren, T. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Malmö: Liber AB.

Turunen, J., Weinryb, N. (2017). Volontärer i välfärdsstaten - socialt arbete med transitflyktingar som politisk handling. S. Linde & R. Scaramuzzino (Red.), *Socialt arbete i civilsamhället - Aktörer former och funktioner* (s.175–200). Lund: Studentlitteratur AB.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk - samhällsvetenskaplig forskning*. Hämtad från Vetenskapsrådet: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Bilaga 1: Informationsbrev

GÖTEBORGS UNIVERSITET

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

INFORMATIONSBREV

Hej!

Vi är intresserade av att skriva en C-uppsats om socialt arbete inom frikyrkan. Fokus kommer i denna studie vara att undersöka drivkrafterna bakom kyrkans sociala arbete, förutsättningar för kyrkan att bedriva socialt arbete och kyrkans roll i samhället.

Detta informationsbrev skickas ut för att ge information kring studien samt hur intervjuerna kommer att genomföras. Brevet syftar också till att ge alla som väljer att ställa upp i studien samma information.

För samla in material till studien kommer vi att intervjua 6 stycken personer som har någon form av ansvar samt arbetar praktiskt med det sociala arbetet i olika frikyrkor i Västsverige. Vid genomförandet av studien kommer vi att beakta Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (2002) som i korthet innebär:

- Intervjupersonens medverkan är frivillig och personen kan när som helst välja att avsluta sin medverkan eller avstå från att svara på en fråga under intervjun.
- Intervjupersonerna och den berörda verksamheten kommer att avidentifieras i vår studie. Ingen obehörig kommer att ta del av intervjumaterialet. I vår studie kommer detta innebära att kyrkan du är engagerad i eller du själv inte kommer att benämnas.
- Intervjun kommer att spelas in och transkriberas av oss själva. Efter godkänd examination kommer allt inspelat material och intervjuutskriften att raderas.
- Intervjumaterialet kommer inte att användas i andra kommersiella syften än för berörd studie.

Intervjuerna är enskilda, beräknas ta max 1 timme och kommer att spelas in. Vi kommer under intervjun att bjuda på fika så berätta gärna ifall det förekommer några allergier!

Vi som skriver denna studie heter Sofia Hedén och Felicia Bäckrud och vi läser termin 6 på socionomprogrammet vid Göteborgs universitet. Om du har några ytterligare frågor är du välkommen att ta kontakt med oss studenter och vår handledare. Se kontaktuppgifter nedan.

Mvh,

Sofia Hedén och Felicia Bäckrud

Kontaktuppgifter:

Sofia Hedén
Socionomstudent
Tel: 070-418 85 15
Mail: sofia.heden1@gmail.com

Felicia Bäckrud
Socionomstudent
Tel: 076-808 94 17
Mail: felicia.backrud@gmail.com

Ulf Borelius
Handledare
Tel: 031-786 10 96
Mail: ulf.borelius@socwork.gu.se

Bilaga 2: Intervjuguide

Inledning

- Presentation av studiens syfte och fokus
- Intervjupersonens namn, ålder, bakgrund och utbildning.
- Presentation om de fyra forskningsetiska riktlinjerna.
- Insamling av underskrift på samtyckesblankett.

Drivkrafter för det sociala arbetet

1. Berätta lite om det sociala arbetet du gör i kyrkan.
2. Hur länge har du varit aktiv i socialt arbete i kyrkan?
3. Vad var det som fick dig att engagera dig i socialt arbete i kyrkan?
4. Vilken funktion och betydelse har det sociala arbetet i kyrkan för dig?
5. Varför anser du att det är viktigt att kyrkan bedriver socialt arbete?
6. Baserar ni i kyrkan ert sociala arbete på någon teologisk grund?
7. Hur benämner ni det som vi på institutionen kallar för socialt arbete?

Organisatoriska och resursmässiga förutsättningar

1. Hur upplever du er kyrkas möjlighet att ägna sig åt socialt arbete?
2. Vad finns det för förutsättningar samt hinder för er kyrka att bedriva socialt arbete?
3. Hur ser det ut resursmässigt när det kommer till er kyrka att utföra socialt arbete?
4. Volontärer och anställda?
5. Hur finansierar ni ert sociala arbete? IOP eller kommunala upphandlingar?
6. Hur ser relationen ut mellan er kyrkas sociala arbete och andra kyrkliga aktörer och kommunala? Upplever ni någon konkurrens?
7. Blir ert sociala arbete granskat?

Kyrkan i en samhällskontext

1. Vilken funktion fyller er kyrkas sociala arbete för samhället?
2. Vilken funktion och betydelse har det sociala arbetet för kyrkans position i samhället?
3. Hur påverkar kommunens sätt att bedriva socialt arbete ert arbete i kyrkan? Och vice versa? Var hämtar ni era förebilder ifrån? Har ni någon forskningsanknytning

4. På vilket sätt upplever du att er kyrkas sociala arbete är ett komplement till den offentliga sektorn?
5. Vad önskar du att ni kunde göra mer av i ert kyrkliga sociala arbete?

Bilaga 3: Samtyckesblankett

GÖTEBORGS UNIVERSITET INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

SAMTYCKE TILL DELTAGANDE I KANDIDATUPPSATSSTUDIE

Nedan ger du ditt samtycke till att delta i denna studie. Läs igenom noggrant och ge ditt medgivande genom att skriva under här nedan.

- Jag har tagit del om informationen kring studien genom att ha läst informationsbrevet innan intervju och är medveten om hur intervjun kommer att gå till.
- Jag har fått tillfälle att få mina frågor angående studien besvarade innan intervjun.
- Jag deltar i denna studie helt frivilligt och har blivit informerad om varför jag har blivit tillfrågad och vad syftet med deltagandet är.
- Jag är medveten om att jag när som helst under studiens gång kan avbryta mitt deltagande.
- Jag godkänner att studien kommer att arkiveras av Göteborgs universitet efter publicering.
- Jag ger detta medgivande förutsatt att intervjumaterialet inte kommer att användas i andra syften än för berörd studie.

För- och efternamn

Ort och datum